

A MAGYAR ZSIDÓK LAPJA

5. ÉVFOLYAM, 31. SZÁM

ELFIZETÉSI ÁRA: EGÉSZ ÉVRE 14. FÉL-
ÉVRE 7.50, NEGYEDEVRE 4 PÉNGŐ.
M. KIR. POSTAI CSEKKSZÁMLA: 19108.

ZSIDÓ LAP

MEGJELENIK MINDEN HÉTEN: CSÜTÖRTÖKÖN

1943 AUGUSZTUS 5

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL
VII. NAGYATÁDI SZABÓ UTCA 39.
TELEFONOK 221 440 227-172

Tartsuk fenn iskoláinkat!

Igen, összegyűltek az iskolák: ezt jelenti az Országos Izraelita Tanítóegyesület most lezajlott közgyűlése, amelyre eljöttek a tanítók, hogy megbeszéljék... nem saját sorsukat első sorban, hanem az iskoláét, amellyel összenőttek, amelybe szinte beépültek és amelynek tartóoszlopai nem egy hitközségben inognak a recepció megszűnése után. Összegyűltek az iskolák: és a tanítók hozták el őket szívében. Súlyos időkben, rendkívüli helyzetben gyűltek össze. Nem ok nélkül történt, hogy a magyar zsidóság első pillantása, a recepció lehányatlásával iskolái és tanítói felé fordult — előre látható volt, hogy az államsegélyek kiesésével súlyos problémák torlódtak fel, problémák, amelyeknek kezelésében és megoldásában a kortörténelmi feladat jut annak a hagyományos szeretetnek, együttérzésnek és felelősségérzetnek, amellyel a magyar zsidóság mindenha kíséri iskoláinak sorsát.

Ez a hagyományos szeretet, ez az együttérzés és felelősségérzet impozánsan és felemelően jutott kifejezésre Stern Samunak, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája és a Pesti Izraelita Hitközség elnökének felszólalásában, amely — semmi tekintetben sem kicsinyelve le a fennálló nehézségeket — a bizalomnak és önbizalomnak légkörét idézte fel a közgyűlésen, bizalmat és önbizalmat iskoláink jövője iránt; ismertette a konkrét lépéseket, amelyeket a magyar zsidóság hivatott ténylezői tettek, rámutatott a megoldás lehető útjaira, lelkesült szavakban méltatta az iskolának és benne a tanítónak a jelentőségét és azt a hűséget, melyet az egész magyar zsidóságnak éreznie kell iránta. S valóban az egész magyar zsidóságban visszhangzanak szavai, amelyek azt hirdetik, hogy „zsidó iskolának megszűnni nem szabad”.

Ez program és talán beszámoló is, mindenestre irány, még pedig nem egyszerűen egy közgyűlés iránya, sőt nem a probléma megoldásáé: a magyar zsidóság egész történelmének irányítója ez.

Viharos századok hosszú során át a tanítás volt az, amely a hitközségek sorsa fölött öröködött, az iskola nem egyszerűen díszlete és nem is csupán „intézménye” a hitközség életének, de lényege, lelki alkatának lényege, s ha voltak idők, amikor az iskola tartotta a lelket a hitközségben, nem lehet hitközség, amely — hacsak nagyon súlyos és dokumentált okok miatt — ne tartsa a lelket az iskolában!

De ha az érem egyik oldala az, hogy akadnak egyes hitközségek, amelyekben mintha megfagyott volna a régi hűség az iskola iránt — állapítsuk meg, hogy az érem másik oldalán az ellenkező példák nagy többsége tükröződik; a hitközségek nagy sora és nagyobbik sora, élükön a *Pesti Izraelita Hitközséggel*, amelyek ékesen és nagyszerűen dokumentálják, mily tántoríthatatlanul él bennük a hagyományos hűség, szeretet, köteleşteltjesítés és áldozatkészség az iskoláért, amelyet valaha s méltán „a zsidóság szívének” és „a zsidóság kertjének” neveztek el. Joggal és büszkén is mondhatta Stern Samu, mint a Pesti Izr. Hitközség elnöke is, hogy „nem érzem magam vádlottnak” ama panaszokkal szemben, amelyek a Tanítóegyesület elnökének beszédében kifejezésre jutottak. A *Pesti Izr. Hitközség* s vele együtt sok más hitközség — kisebbek és nagyobbak — egyaránt példaadóan teljesíti kötelességét, valóban a helyzet magaslatára emelkedve, iskolának és tanítónak szeretetében. Amint nem lehet különbség a tekintetben, hogy kicsi-e, vagy nagy a hitközség, nem

lehet különbség a tekintetben sem, hogy neológ-e, avagy orthodox; hisz hol nyilvánuljon meg a magyar zsidóság szellemi egysége, ha nem a szellem egyik tüzhelye: az iskola körül, a zsidó iskola körül, amely valaha a zsinagóga pitvarában sarjadt ki, s amelynek fenntartása egységes kötelességként — és tegyük hozzá, felemelő kötelességként, vár az egész magyar zsidóságra.

A tanítóban egybeolvad a családapának, a papnak és nevelőnek hivatása s nem ok nélkül mondták a régiek, hogy a tanító a gyermekek papja, a pap a felnőttek tanítója. Nem igaz a régi mondás, hogy „akit az istenek gyűlölnék” az lesz tanító, a tanítót ellenkezőleg Isten szeretete vezérli a hitnek és hazának szentelt munkájában s amely görgöngyös pályán oly nagyszerű a hivatás. Ha a tanítók most a változott helyzetben s nem kis részük számukra súlyosan változott helyzetben ügyes-bajos dolgokat beszélnek meg, ez nem egyszerűen valami „szakmai” kérdés, nem „saját ügyben való felszólalás”, nem partikuláris érdekek szolgálata: saját ügyében szólalva is fel, az iskoláért küzd, az iskoláért, amellyel sorsközösségben él, az iskoláért, amely hagyományaiban és hivatásában a miénk, valamennyiünké, a magyar zsidóságé, legujabb nemzedékeiben, amelyek az iskola padjaiból indulnak el egy viharos kor életébe, éppúgy, mint régi nemzedékeiben is, amelyek az élet iskolájában tanulták meg, hogy mit is jelent az iskola élete.

A magyar zsidóság mindig szívéhez szorította az iskolát; a változott viszonyok között pedig többet jelent számára az iskola, mint valaha. Meghatóan mutatkozott meg a magyar zsidó közvélemény lelkiülete az iskola kérdésében, amikor szinte a nyilvánosság bevonásával, a nyilvánosság napsütésében, itt, a *Magyar Zsidók Lapjának* hasábjain történt egy iskola megmentése — a jövő számára,

az élet számára, a magyarság számára, hitünk számára. S amint Stern Samu elnök beszéde rámutatott: a zsidó iskola elképzelhetetlen a zsidó tanító nélkül.

Nem lehet csodálni, ha a mostani közgyűlés napja nem kis részben panasznappal volt. De nemcsak a problémák súlyos volta tárult fel a közgyűlésen, hanem mint rámutattunk — az ut is, amelyen azokat a vállalt munkát, a hűség, a bizalom és a magyar zsidóság felelősségérzetének egysége megnyugtató megoldásra viszi. Amikor a recepció megszűnt, mi foglalkoztatta elsősorban a tanítót? Saját ügye, saját sorsa, saját pályája, saját jövője? Nem! Magának az iskolának sorsa és az iskola jövője. Egy régi kép idéződik fel emlékünkből a múltból, egy nagy magyar zsidó államférfi, amikor pályája csúcsára ért, a zsidó tanítóegyesület küldöttségét is fogadta s mikor meglátta soraikban régi tanítóját, aki még a siputcai elemi iskolában oltotta a lelkébe a vallásosságnak és hazaszeretelnek ígét, könnybelábadt szemmel ölelte magához és azt mondta, hogy „nagyobb kincsét nem hozhatott magával a küldöttség, mint hogy elhozta a régi tanítót...”

A régi tanító azóta két nemzedékben is megújult. De élethűségében is s az idők követelményeivel haladva is, a régi hagyományokat, a régi nagy feladatokat, a régi kötelességtudást és a régi-régi fényt őrzi szívében, amely annyi és annyi nemzedék derűs-borus életében mutatott igaz utat. A tanító első gondja, amikor a recepció megszűnt, az iskola volt — az egész magyar zsidóság első gondjai közé tartozik, hogy a tanító sorsát együtt alapozza meg az iskolaéval.

ÁB HÓ 9-IKE

Tiso-beov böjtje és szomorúsága

Szokások és szabályok a középkortól mostanáig

Hétfőn, augusztus 9-ének estéjén beköszönt Tiso-beov böjtje. Gyászol ezen a napon az egész zsidóság évezredek óta. Nemcsak az évezredek régi bánat ujul ki, de új és új szenvedéseket is mért ránk az Ur. És amikor Tiso-beovok gyászáról emlékezik meg a zsidóság, felhangzik a sóhaj: Vajha véget vetne már a szenvedéseknek a Mindenható és elmuina a megpróbáltatások szomorú korszaka. Ha valaha egy nemzedék megértette Jeremiás siralmait, akkor a miénk az, mert hiszen töméntelen rossz teljesedett be rajtunk, abból, amit a zsidó próféta víziója elének tárt. Most már az az óhaj fakad a lelkünkben, hogy

„Chaddés jomenu kokedem.”

Jeremiásnak ez a biztató fohásza is: ő menjen már teljesedésbe és fogadjon vissza bennünket az Örökkévaló, újítsa meg napjainkat, mint ezeltől, öröpre és boldogságra, Amen!

A zsinagógiai szokások közül íme néhány böjti rendelés!

A böjt beköszöntésekor a gyász jeléül leveszik a függönyt a templomokban a frigszekrény elől és a gyertyák világosságánál halk vontatott hangon mári vimát imádkoznak, majd bus, fájdalmas hangon elsírják Jeremiás siralmait. (Écho)

A Tiso-beov reggelén a Sömoné eszré-ben nem mondunk birkasz-kóchamimot, mert ez a papi áldást helyettesíti. Áldást azonban gyászoló nem oszthat. Márpedig ezen a napon mindenki Gyászol. Tórához három hittelvért hívunk fel, a harmadik felhívott a maftir. A felhívottak részére mise bérach nem mondható. A prófétai lecke Jeremiás 8. fejezetének egy része, azt bánatos dallamon kell recitálni. A tóra visszahelyezése után gyászdalokat énekelünk, Jeruzsálem pusztulását siratva.

Minchanál a Tóraolvasás, Mózes megindító könyörgéséből (Vajchál). A haftóra: Dirsi. Talisz és tefilin levétele után: Maariv ima.

A zsidó zsinagógiai szabályok tanulmányozói megállapították, hogy a középkorban sok új szabályt vezettek be a Tiso-beovra nézve. Maimonides mondja, hogy sok tudós nem is vette fel tefilinjét. Németországban az volt a szokás a XVII. századig, hogy délelőtt egyáltalában nem vettek fel e napon tefilint.

A spanyol zsidók szertartásaiból kiemelkedik, hogy Tiso-beov napján fekete posztófüggönyt akasztottak a tóra szekrényére. Ugyancsak a spanyol zsidók szokása, hogy a gyertyákat az ünnep előtt kioltják és a teljes sötétben zokogó sirámokat mondanak.

Általános szokás, hogy ezen a napon ismerősök sem köszöntik egymást. Akit pedig ezen a napon a Tóra elé hívnak, az a benedictiót, e halottas formájában mondja el: „Diesértessék az igazságos bíró.”

Dél-Németországban a XIV és XV. században a Tóra-tekeréseket a földre helyez-

ték el és ezt kiáltották: Leesett a mi fejünk koronájára!

A gyászdalok közül, melyeket e böjtnapon elmondanak, a legnagyobb elterjedtségre tett szert Juda Halévinek Cionidája, melyről más helyen írunk.

Híres gyászdal lett még az 1255-ös párisi Tóra-égetés emlékére megírt: Saali Serufa-Baes című elégia. Ennek szerzője híres, hírneves Rabbi Meir Rothenburg volt.

A harmadik nevezetes gyászdal a Mártírok emlékére készült elégia, mely ezekkel a szavakkal kezdődik: Arzé ha, lebánon. Ezt a hitközség bölese, vagy rabbija szokta felolvasni.

Tiso-beovkor rendszerint a temetőbe is zárandokol a hitközség, ahol a híres mesterek sírjánál imádkoznak.

A csillagok feltűnésével a böjtnek vége van ugyan, de a vallásosok egész másnap délig kiterjesztik a zsinagóga gyászát és addig sem húst, sem bort nem élveznek.

A keleti zsidóságnak egyik különös szokása, hogy a zsinagógában és az udvaron bőgancsot dobálnak egymásra a felnövő fiúk, a gyász és a fájdalom jeléül...

Sorsdöntő napok

sulga alatt élünk és ez reánk is nehezedik, mint akik mindenkor, a sors minden fordulataiban, a haza jó és balsorsában együtt érzünk a nemzet minden hű fiával. Ma fokozottan átérezzük az időknek, a nemzet minden fiára ránehezedő komolyságát. Magyarságunk és zsidóságunk kettős parancsa szabja meg azt a kötelességünket, hogy tekintetünket egyetlen pillanatra se fordítsuk el a nemzet nagy kérdéseitől, örök, szent érdekeitől és tételekben egyetlen pillanatra se távolodjunk el azoktól a szeretteinktől, akik ma a kötelességteljesítés örök helyén állnak helyt hazájukért és valamennyiünkért.

Méltó kifejezése mindezek átérzésének az az intelem, amely legutóbb péntek este, de azt megelőzőleg már ismételt elhangzott a zsidó templomok szószékéről. Papi szózat hívta fel hűveink figyelmét ismét arra, hogy mindenütt szerény, csöndes magatartással tegyenek tanúságot arról, hogy átérzik a mai idők komolyságát.

A papi szózat mindnyájunk lelkéből szólt, de helyénvaló volt és alkalmas arra, hogy figyelmeztessen a kötelező komolyságra, amelyre — bármennyiszer hangozzék is el — mindig korszerű a figyelmeztető szó...

Száz év zsidó magyar költői

101 költő 288 költeménye 320 oldalon

Szerkesztették:

CSERGŐ HUGO,
KOHN ZOLTÁN, KOMLÓS ALADÁR,
MOHÁCSI JENŐ, RUBINYI
MÓZES, SOS ENDRE, TURÓCZI-
TROSTLER JOZSEF.

Minden művelt zsidó magyar család önmagát ajándékozza meg, ha megveszi e művet.

A könyv jövedelme utolsó pillérig iróink támogatására és újabb könyvek kiadására jut.

Ára: füzve 12 pengő,
félvászonkötésben 16 pengő,
díszkötésben 20 pengő.

Még néhány példány kapható, mindenképp siessen megszerezni.

Megrendelhető: A MAGYAR ZSIDÓK LAPJA KIADÓHIVATALÁNÁL

STERN SAMU:

Zsidó iskolának megszűnni nem szabad!

Az Országos Izraelita Tanítóegyesület nagyjelentőségű közgyűlése

Háromévenként szokásos közgyűlésére gyűlt össze hétfőn délelőtt az Országos Izr. Tanítóegyesület, hogy állást foglaljon abban a nagyfontosságú helyzetben, amely a recepció megszűnésével kapcsolatosan állt elő. A recepció révén élvezett államsegélyek ugyanis megszűntek s ezáltal a zsidó felekezeti iskolák egy része komoly válságba jutott.

A rendkívüli érdeklődést, amely a köz-

gyűlés iránt megnyilvánult, nemcsak az jellemezte, hogy a Tanítóegyesület tagjai zsufolásig megtöltötték a pesti Chevra dísztermét, hanem főképpen az, hogy megjelent a közgyűlésen Stern Samu, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának és a Pesti Izr. Hitközségnek elnöke is, hogy tájékoztassa az ország zsidó vallásu tanítósgát a vezető tényezőknek állásfoglalásáról ebben a nagyfontosságú kérdésben.

Megemlékezés a Kormányzó Ur 75-ik születésnapjáról

Délelőtt 10 órára már egészen megtelt a Chevra díszterme a közgyűlésen összegyűlt tanítósgal. Kivülök ott volt akkorra Stern Samu elnök, aki dr. Csörgő Hugó főjegyző és dr. Kohn Zoltán tanfelügyelő kíséretében jelent meg. A meghívott vezető tényezők közül ott volt továbbá vitéz Fraknó József tankerületi főigazgató képviselőjében Mesterházy Jenő tanítóképző intézeti igazgató, Eörszigeti Imre József tanügyi titkár a Fővárosi Tanfelügyelőség képviselőjében, dr. Reiner Béla az Orth. Izr. Iroda főtitkára, dr. Rosenák Miksa és dr. Földes István előjárók, dr. Spitzer József kormányfőtanácsos, a Rabbiegyesület és a Pesti Rabbiság képviselőjében dr. Grossmann Zsigmond rabbisági elnök, dr. Scheiber Lajos körzeti rabbi és még sokan mások.

Ábrányi Aladár a Hiszekegy elmondásával nyitotta meg a közgyűlést, majd így szólt:

— A hazáért mondott imádság után forduljunk tekintetünkkel a Budai Vár felé és hódoljunk tiszteletadással az első magyar ember: vitéz Nagybányai Horthy Miklós Kormányzó Urunk előtt. Ünnepet ült a magyar nemzet: Kormányzó Urunk 75. születésnapját ünnepeltük. A magyar zsidó tanítósg egybegyűlt közössége is bizó reménykedéssel tekint fel nyugalmat és védelmet biztosító fennkölt személyére s alázatos lélekkel fohászkodik a Mindenhatóhoz: vajha teljesezne „Rajta” a küldetést vállaló 75 éves Ős-atyának adott isteni ígéret: „Légy áldással”. Isten kifogyhatatlan kegyelme sugározza be magas személyét, adjon neki hosszú életet, adja, hogy álma valóra váljék és boldogan lássa az integer Magyarország felvirágzását!

A közgyűlés tagjai az ünnepi megemlékezést állva hallgatták végig.

MEGEMLEKÉZÉS AZ ELESETT TANÍTÓKRÓL

Ugyancsak állva hallgatták végig azokat a kegyeletes szavakat is, amelyekkel az elnök az elesett munkaszolgálatosok emlékének áldozott:

— Szálljon kegyeletes megemlékezés a végtelen orosz rónaság felé és képzeletben álljunk meg a jeltelen hantok előtt, ahol magyar testvéreikkel együtt fiatal

tanítótestvéreink közül is sokan alusszák örök álmukat. Szenvedésükkel és halálukkal kettős eszményt szolgáltak: megszentelték a zsidó martiromságot, megpecsételték a hazához való törhetetlen zsidó hűséget. Nem szólítom nevüket, nem említem számukat, de fakadjon emlékükből béke és megértés, szolgáljon hazafias kötelességteljesítésük engesztelő áldozatul.

— Hálás kegyelettel gondolunk mindazokra is, akik utolsó nagy találkozónk óta kidőlték sorainkból.

STERN SAMU ÜDVÖZLÉSE

Ábrányi Aladár elnök ezután Stern Samu felé fordulva, a következő szavakat mondotta:

— Moltóságos elnök ur, engedje meg, hogy a Magyar Zsidó Tanítósg nevében őszinte tisztelettel köszöntsem. Méltóságod nem először jelent meg körünkben: *eljött hozzánk mindig, amikor érezte, hogy a zsidó tanítósgnak szüksége van megnyugtató szavaira, irányító tanácsára.* És rendelkezésünkre állt akkor is, ha ügyes-bajos dolgainkkal hivatalos helyiségében kerestük fel. De nem csupán ez az, amiért a zsidó tanítósg mélysegesen hálás Méltóságodnak, hanem *hálás azért a magasabbrendű felfogásért, amely segíteni akarásában elhatározásait irányítja.* Méltóságod nem tesz különbséget tanító és tanító között, iskola és iskola között, hanem azt tartja: segíteni kell a nyomorgó tanítósgon és meg kell menteni az alapjaiban megingott zsidó iskolát, tartozzék az bármelyik irányzathoz. *A zsidó tanítósg ismeri tetteirejét, látja azt a tankadatlan munkát, amelyet a megpróbáltatásait élő magyar zsidóság érdekében végez. De ismerjük kitartó munkájának kiváló eredményeit is.* Eppen ezért bizalommal várjuk, hogy oltalmába veszi a veszélyeztetett zsidó iskolát és gondoskodását kiterjeszti a küzködő zsidó tanítósgra is. A Mindenható adjon Méltóságodnak erőt és egészséget!

BESZÁMOLÓ A TANÍTÓEGYESÜLET MUNKÁSSÁGÁRÓL

Ábrányi Aladár elnök néháy rendkívüli meleg szóval köszöntötte még vitéz Fraknó József főigazgató képviselőjét: Mesterházy Jenő tanítóképzőintézeti

igazgatót, hangsúlyozva azt a meleg, szeretetteljes gondoskodást, amellyel a tankerületi főigazgatósg kíséri figyelemmel a magyar zsidó tanítósg munkáját s nem fukarkodva az elismeréssel sem azért, hogy a magyar zsidó tanítók nemcsak tudást, hanem igaz vallásoságot és igaz magyar hazafiságot terjesztenek, s üdvözölte továbbá egyenként a megjelent kiválóságokat, — hosszú beszámolót adott az Izr. Tanítóegyesület munkásságáról. Rámutatott arra, hogy az egyesület erőssége az a *megbonthatatlan egység, amelybe sikerült az elmúlt ciklus folyamán tömöríteni a zsidó nevelők és oktatók összességét, akik között nincsenek többé elválasztó vonalak.* Ebből a hivatásrendi és lelki közösségből hatalmas szellemi erő árad a zsidó közvéleménybe. Bizik abban, hogy ez az erő előbb-utóbb fel fogja rázni nemtörődömségéből a magyar zsidóságot s ráeszmélteti kulturális feladataira és kötelességének hatékonyabb teljesítésére.

A munka részletes ismertetése után, amely a Tanítóegyesület kebelén belül az elmúlt három esztendőben lezajlott, rámutatott arra, hogy az Országos Zsidó Oktatásügyi Tanács miért nem valósulhatott meg s ugyancsak miért hiúsult meg az új zsidó iskolaalap megteremtése is. Mindezeket a problémákat azonban *hátérbe szorította a recepció megszűntetése törvény, ennek folyamánként az államsegélyek megszűnése: három emberöltőnek minden igyekezete, hazafias áldozatkészsége, gazdasági, szociális és kulturális munkájának elismerése semmisült meg egyszerre s a magyar zsidó tanítósg visszazuhan a megalázó jogtalanságba. A zsidó tanítósg éppen egy esztendővel ezelőtt tudta meg, hogy mit jelent számára a gyakorlatban a recepció megszüntetése: a tanítási problémák kenyér- és ruhagondokká váltak és a nélkülözhetetlen tanítói nyugalmat állandó izgalom váltotta fel.* Emellett rá kellett döbbennie részben arra a közönyre és nemtörődömségre is, amellyel egyes tényezők szemlélték az ő kétségbeesését és nyomorát.

EGYES HITKÖZSÉGEK DÖBBENETES MAGATARTÁSA

Ezután vázolta azokat a lépéseket, amelyeket a magyar zsidóság az elesettek különböző rétegeivel szemben esztendők óta végez, s így folytatta:

— *Katasztrófális hatása az a döbbenetes magatartás, amelyet az iskolafenntartás kérdésében egyes iskolafenntartó hitközségek most tanusítanak.* Valósággal megingott a hitünk a zsidóság kulturérzékében s attól kell tartanunk, hogy a zsidóság közönnyel és nemtörődömséggel szemléli majd a kisiskolák pusztulását. Az Országos Izr. Tanítóegyesület a probléma felmerülése óta törekszik arra, hogy összeegyeztesse ebben a kérdésben az iskola és tanítósg érdekeit. Miután az iskola ezuttal a Hitközséget is jelenti, az egyesület vezetőssége a magyar zsidóság hivatalos vezetőségével együtt haladva igyekszik megtalálni a megoldást ebben a létfontosságú kérdésben. Az adott viszonyok között most nem csinálhat külön politikát s nem járhat külön utakon, mert ezzel csak okot szolgáltatna arra, hogy egyik fél se érje el kitűzött célját.

Részletesen ismertetve ezután az elnök azokat a különböző tárgyalásokat, amelyek a Tanítóegyesület kebelén belül folytak

abban az irányban, hogy megmentsek a zsidó iskolákat és a zsidó tanítóság egzisztenciáját. Hangsúlyozta, hogy az utolsó hely, ahova bekopogtatniok szabad, a minisztérium szoba kell hogy legyen s ezért nincs más fegyvere és más erkölcsi ereje a tanítóságnak, mint a meggyőzés, a ráeszméltetés a zsidó iskola népnevelő fontosságára s nem támaszkodhatik a tanítóság másra, mint arra, hogy a zsidóság hivatalos vezérével együtt kell megvívnia a harcot a közöny ellen s világosságot gyújtani ott, ahol még homály borítja a tisztánlátást s a hivatalos vezetők segítségével elhárítani minden akadályt, amely útját állja a kibontakozásnak.

— Minden ut — mondotta — a hitközségi tanácstermeken keresztül vezet. Ha a

nyugdíjazás terve nem valósulna meg, ám jöjjön az országos járulék. Az orthodoxoknak meg kell találnia a módot arra, hogy ebben az ügyben — ha kivételesen is — együtt járjon a neológival és a status quo szervezettel. A kérdés együttes megoldása nemcsak könnyebb, de az összvidéki érdeke is és ha az orthodoxia számára ez járhatatlan út, akkor megint csak közösen teremtsen a zsidóság egy hatalmas iskolalapítványt, amely az átmeneti időre biztosítja a zsidó iskolák fennmaradását és a tanítóság megélhetését. Tudjuk, hogy az orthodoxia is képes és tud nagy gesztusokat mutatni, ne tagadja meg hát áldozatkésztségét önmagától sem. A probléma a küszöb előtt áll és megoldást sürget!

Stern Samu elnök felszólalása

Ezután átadta a szót Stern Samu elnöknek, aki felszólalásában a következőket mondotta:

— Megjelenésemmel kifejezést akarok adni véleményemnek is a magyar zsidó iskola és a magyar zsidó tanító sorsát illetően. Az igen tisztelt elnök ur szép előadásával kapcsolatosan nem érzem magam vádlottnak. A receptiós törvény megszüntetése természetesen olyan fájdalmas sebet ütött az egész magyar zsidóságon, hogy — ha van még hely, amelyre nekünk minden idegszálunkkal és minden erőnkkel vigyáznunk kell — csak természetes, hogy elsősorban az iskola az. A zsidó iskola pedig zsidó tanító nélkül elképzelhetetlen. Viszont nem tudok elképzelni olyan tanítót, aki ehhez, küzdelem, nélkülözések közepette tudna eleget tenni hivatásának.

Miután vázolta azokat a lépéseket, amelyekkel illetékes helyen eljárak a zsidó iskola és a zsidó tanítóság érdekében, kijelentette:

— Nem tudom, hogy ezek a tárgyalások miképpen fognak végződni, de egyet tudok: zsidó iskolának megszűnni nem szabad! Mit csinálunk mi tulajdonképpen ebben a kérdésben? Elsősorban a községkerületi elnökök útján kényszeríteni fogjuk a hitközségeket arra, hogy iskoláikat fenntartsák, tanítóikat fizessék. De mégis lehetséges, hogy vannak olyan iskolák, ahol a hitközség anyagiilag annyira gyenge, hogy nem képes tanítóját fizetni, mi ezeket a hitközségeket szubszencionálni fogjuk. Erre vonatkozólag a költségvetésbe már fel is vettem egy bizonyos összeget. Ez nem jelentheti azonban azt, hogy most már minden hitközség az Országos Irodához jöjjön azzal, hogy nem tud fizetni. Mi meg fogjuk nézni és vizsgálni, hogy melyek azok a hitközségek, amelyek nem tudnak fizetni és melyek azok, amelyek nem akarnak fizetni.

— Mélyen tisztelt közgyűlés! Tudom, hogy megjelent egy olyan rendelet, amely azt mondja, hogy minden hitközség tartozik a tanítóját fizetni, de ebben a rendeletben nincs benne az, hogy a hitközség nem oszthatja fel az iskoláját. Erre vonatkozólag kell megtenni a legközelebbi lépést, amelynek az legyen a lényege, hogy csak olyan iskolát lehessen feloszlatni, amelyre vonatkozólag az Országos Iroda javaslatot tesz. Ha

ehhez sikerül megszerezni a kormányhatósági jóváhagyást, elsősorban meggyőződünk majd arról, hogy a hitközség tényleg abban a helyzetben van-e, hogy iskolát nem tarthat fenn. Mert ha van antiszemitizmus ebben az országban, azok a hitközségek a legnagyobb antiszemiták, akik — bár tehetnének, hogy fenntartsák az iskolát —, a miniszteri rendeletbe kapaszkodva akarnak kibújni kötelezettségeik alól.

Miután Stern Samu elnök még közölte a közgyűlés tagjaival, hogy a zsidóság vezetőinek semmi kifogásuk nincs az ellen, ha a tanítóság külön is lépéseket tesz a kultuszminisztériumban a kérdés gyökeres megoldása érdekében, amint hogy a vezetőségnek az ellen sem lehet kifogása, ha a kultuskormány a legilletékesebb szájából hallja meg, hogy a zsidó iskolák esetleges megszűnésével a zsidó gyermekek analfabétaként volnának kénytelenek felnőni. — szavait így fejezte be:

— Én önöknek most elmondottam azt, hogy tulajdonképpen mi a magunk szempontjából hogyan akarjuk és próbáljuk a zsidó tanítót és a zsidó iskolát megsegíteni. Meg vagyok róla győződve, hogy az orthodoxia is ezen az úton fog haladni és kényszeríteni fogja a hitközségeket iskoláik fenntartására. Azzal távozom az önök köréből, hogy sikerült megnyugtatom a közgyűlést abban az irányban, hogy a magyar zsidó tanítóság érdekében mindent megteszünk és érdekeiket a legmesszebbmenően fogjuk képviselni.

A közgyűlés tagjai percekig tartó tapsviharral ünnepelték szavaiért Stern Samu elnököt, aki ezután ellátvozt a közgyűléstől, amely napirend szerint folytatódott.

Ábrányi Aladár elnök azoknak a vendégeknek adta meg a szót, akik az üdvözlésekre válaszolni kívántak.

Dr. Deutsch Ernő köszönte meg elsősorban, hogy személyén keresztül a Mikéfi munkásságának olyan ülszerű szavak jutottak, majd dr. Spitzer József kormányfőtanácsos hívta fel a tanítóság figyelmét arra a nagyjelentőségű munkásságra, amely a zsidó tanítóságra vár abban az akcióban, amit hivatalos tényezők összefognak megindítani a kikerésztelekedések ellen. Dr. Grossmann Zsigmond rabbi néhány meleg szóval a Mindenható áldását kérte a magyar zsidó tanítás g örökjára.

AZ ORTHODOX IRODA

FŐTITKÁRÁNAK NYILATKOZATA

Ezután dr. Reiner Béla, az Orthodox Iroda főtitkára szólalt fel és közel félórás beszédben vázolta azokat a lépéseket, amelyeket az Orthodox Iroda tesz abban az irányban, hogy az egyes hitközségeket elértesse iskolát megszüntető álláspontjuktól. Hivatkozott arra, hogy az országos járulék kivételéből csak egy év múlva lenne pénz, holott a tanítóságnak az az érdeke, hogy az iskolák addig is fennmaradjanak. Az Orthodox Iroda minden egyes esetben óva inti a hozzá forduló hitközségeket attól, hogy iskolájukat megszüntessék. Továbbra is folyósítják az iskolák részére a központi segélyeket, de egyelőre többet annál, amint tesznek, nem tehetnek, mert az orthodoxia jutott a nehezebb helyzetbe az államsegélyek megvonása folytán, miután közel 140 államsegélyt élvező iskolával szemben mindössze 70-80 neológ iskola került hasonló sorsra. Megnyugtatói igyekezett a közgyűlés tagjait arról, hogy az orthodoxia vezetői állandóan napirenden tartják a kérdést és elkövetnek mindent, hogy az iskolák megszüntetését megakadályozzák.

A következőkben azután részletesen tárgyalta a közgyűlés napirendjét dr. Vilner Ferenc titkár, Tauber Emil és Fuchs D. Rafael előadásában, majd megindult a részletes vita, amelyhez Schwarz Győző (Nagykőrös), Goldberger Mózes (Nyíregyháza), Vadas Ábrahám (Budapest), Weiss Miksa (Mátészalka), Neumann Albert (Nyíregyháza), Boros Imre (Aszód), Gyenes Zoltán (Kaposvár), Korányi József (Eger), Bótori József (Székesfehérvár) szóltak hozzá.

Róna Sámuel (Nagykálló) ismertette azt az áldatlan helyzetet, amelybe a nagykállói iskola tanítói kerültek hitközségükkel szemben, bejelentve, hogy a hitközség két tanítónak felmondott. Ugyancsak ő jelentette be, hogy a nyírbátori hitközség is felmondott két tanítójának, ahol ugyancsak elmergesedett a helyzet a tanítók és a hitközség közötti illetményeik követelése miatt.

A TISZALÖKI TANÍTÓ ESETE

Weiler Arnold (Tiszalök) szólalt föl ezután. Bemutatta a közgyűlésnek a tiszalöki hitközség felmondó levelét, amelyben közlik vele, hogy állását felmondják és a rendkívüli közgyűlés határozata értelmében az iskolát megszüntetik.

Előadása szerint az ügy előzményeihez tartozik, hogy az államsegély megvonása után tárgyalások voltak közte és a hitközség között, amely kétszáz pengő fizetést ajánlott fel. Nagy-nagy nyomor árán ebbe bele is törődött eleinte, majd később háromszáz pengő fizetést kért, de ezt nem kapta meg. Időközben Szabolcs vármegye tanfelügyelősége azt a felhívást intézte a hitközséghez, hogy mutassák ki az 1942 augusztus 1-e óta folyósított illetményeket s erről nyolc napon belül tegyenek jelentést. A tanfelügyelőség őt is felhívta erre. A hitközség nem felelt a megkeresésre. Ő azonban kötelességének tartotta, hogy tanügyi felettes hatósága megkeresésére válaszoljon. A tanfelügyelőség erre a hitközséggel szemben elrendelte a régi tanügyi illetmények tekintetében a végrehajtást, amire az volt a hitközség válasza, hogy feloszlatják az iskolát, magát a tanfelügyelőségi határozatot pedig megfellebbezik a közigazgatási hatósághoz. Ezek után — halás köszönettel a Tanítóegyesület iránt, amely mindig megértően melléje állt — a nyilatkozat előtt kérdezte: mit tegyen?

Nem akar folyton segítyt kérni, viszont nagybeteg felesége állandó kórházi ápolásra szorul, ami sok pénzbe kerül.

A TANÍTÓEGYESÜLET VÁLLALJA A TANÍTÓ FIZETÉSÉT

A közgyűlés tagjai mely megrendüléssel hallgatták végig ezt a felszólalást. Ábrányi Aladár elnök nyomban felállt és a következő választ adta a felszólalónak:

— Mélységes megrendüléssel hallgattuk kartársunk előadását. Mondhatom: engem mindez nem lepett meg, mert hiszen megnyitó beszédemben arra is rámutattam, hogy *milyen súlyos következményekkel jár az, amikor a tanító a hitközségével szembe kerül.*

Nem várunk köszönetet senkitől, semmiféle formában, sem szóban, sem írásban. Amit tettünk, vagy teszünk egyes kartársaink érdekében, az kötelességünk. Én végtelenül meg vagyok hatva a zsidó tanítóság heroizmusától, hiszen sokan vannak, akik csak egyszer, vagy kétszer vették igénybe a tanítóegyesület támogatását, holott nem mondtuk, hogy nincs tovább. A Tanítóegyesület utolsó filléréig a tanítóság megmentésére szel. Ebben a pillanatban közöltem velem nagyrabecsült barátom és munkatársam: dr. Deutsch Adolf, hogy vállaltuk mi példánként a tanító fizetését. Ezt a példát akarjuk adni mi arra, hogy a tanítóság megakarja menteni a tanítóval együtt a zsidó iskolát. Vállaljuk a kötelezettségeket mindaddig, amíg bajba jutott kartársunk helyzete más fordulatot nem vesz s gondoskodni fogunk arról, hogy az ő szerény, lemondásos igényének megfelelően meg tudjon élni. És megnyugtatluk: *nem kell írnia, nem kell folyamodnia és nem kell köszönő levelet küldenie, mert a tanítóegyesület megteszi a maga kötelességét...*

Dr. Vilner Ferenc titkár ezután bejelentette, hogy a Tanítóegyesület elhatározásából az egyesületnek azok a tagjai, akiket az állanszerű megvonása anyagi érdekeikben nem érint, az eddigi tagsági díjnak megfelelő összeget önkéntes elhatározással befizetik arra a segélyalapra, amelyből a Tanítóegyesület a tanítói segélyeket látja el.

A vita lezárásaként dr. Deutsch Adolf alelnök szólalt fel, aki anélkül, hogy védelmébe akarta volna venni az orthodoxokat, ismertette azokat a nehézségeket, amelyekkel ennek a kérdésnek megoldása körül meg kell birkóznunk az illetékes tényezőknek.

EGYHANGU BIZALOM A VEZETŐSÉGNEK

Mintán a közgyűlés tárgysorozatát egyhangulag elfogadták s ezzel legteljesebb bizalmukról biztosították a vezetőséget, megtörténtek a választások — az egyesület egész régi vezetőségét újra megválasztották azzal a különbséggel, hogy az eddigi három alelnök helyett, három budapesti és három vidéki alelnököt választottak. Budapesti alelnökök dr. Kohn Zoltán, dr. Deutsch Adolf és dr. Szemere Samu, vidéki alelnökök pedig: Hauer Bertalan (Miskolc), Korányi József (Eger) és Batori József (Székesfehérvár) lettek. A közgyűlés ezzel véget is ért.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

Ideiglenes kántor-metszői állás betöltésére megfelelő képesítéssel rendelkező, kellemes hangú és vallásos előéletű egyének kézzel írott kérvényüket mielőbb küldjék be. (Budapest, III., Zichy-utca 9.)

Az Óbudai Izraelita Hitközség.

A statisztika tükre

Egyik szélsőjobboldali lap, egy cikkünkkel polemizálva, „általános alapon” sem fogadja el, hogy úgy mondjuk, azt a tényt, hogy a zsidók helyzete leromlott s mintegy a statisztikai kapacitáció eszközeihez fordul, hogy meggyőzzön bennünket, hogy „a zsidó gazdagság” mennyire nem jelszó csupán. Szerény véleményünk szerint az alapvető eltérés az alapkérdésben van — az illető lap „a zsidó gazdagságról” ír, mint ahogy általában többnyire „a zsidóságról” ír, ez pedig valami önálló zsidó szociálgazdasági típust tételez fel, legalább is egy önmagában határolt gazdasági egységet, vagy valami közgazdasági családikör-félt, erről pedig, ugyebár, szó sem. Már Vázsonyi Vilmos hangzott egyik beszédében, hogy „általában nagyvonalúdnak, akik azt hiszik, hogy a zsidó vallású polgárok valami külön osztályt alkotnak” s rámutatott arra, hogy a zsidók épúgy szétoszolnak „a középosztályban, mint a kispolgárságban és a munkások közt.

Ami a statisztikákat illeti, a statisztika beszéde valóban mindig fontos. (Egy nagy tudósunk egyébként, akinek katedrája nemzedékeket nevelt a közgazdaság ismereteiben, a statisztika tudományának egyik őst az Ótestamentumban látja, megállapítva, hogy Mózes negyedik könyve egyenesen a népszámlálás könyvének nevezetik s hogy Ezra próféta, I. kettő fej. — arról szól, hogy keresték a születési lajstromokat). A statisztika beszéde mindig fontos, de az első szempont az, hogy mikori az a statisztika; már pedig a jelen esetben felhozott statisztika vajmi nagy részében nem a jelenidő statisztikája. De a statisztika: módszer is és szabad talán egy kísérleten dokumentálni, mily kényes óvatosságot kíván ez a módszer azoktól, akik tanulmányozzák, vizsgálják, felhasználják. Vegyünk — minden felekezeti kérdés kikapcsolásával — egy képzeletbeli községet, amelyben két nagyon gazdag polgár mellett kilencvennyolc szerénysorsú polgár él. Már most, összeadva mind a száznak jövedelmét és azt fejenként elosztva, mondhatjuk-e, hogy miután a község polgárait fejenként ennyi meg ennyi jövedelem esik: ez „a gazdag község”? De letérve az elméleti sikről — hogyan is lehet kételkedni abban, hogy a magyar zsidók általános helyzetében végbement sorsfordulatszerű változás hatásai ne lépjenek fel anyagi helyzetükben is? Igen előkelő helyről mondták el a múlt esztendőben, hogy elsősorban a kereskedelemnek és iparnak mily szé-

les területein érvényesültek a zsidóság visszaszorítására irányuló törekvések; s utalhatnánk azokra a szobeli és nyomtatott megnyilatkozásokra a jobboldalon, amelyek mind ezt hirdetik és bizonyítják s amelyeknek illusztrációja, bizony: maga az élet. Volt idő, amikor egyik szélsőjobboldali sajtóhang még az úgynevezett „egyéni tragédiák” léte-
lét is kétségbevitte és egy-egy tizezredrangu részletjelenség általánosításával valami olyanféle helyzetképet nyújtott olvasóinak, mintha a magyar zsidók élete valami „heted-hétországban lakodalom” volna.

Most abban a cikkben is, amelyről szó van, olyasmit olvasunk, hogy: „Ha ez a gazdagság tényleg mese vagy jelszó volna, úgy nem kellett volna a budapesti izraelita zsidóság egyházi szerveinek hivatalos jellegű felszólítást intézniük az izraelita vallású zsidókhoz, hogy viselkedjenek szerényebben a mulatóhelyeken és mindenütt, ahol ma még a belépésre a jöccimet a jöttömött pénzárca adja.” Ami a felhívásokat illeti, azok célja az volt, hogy ép a szakadatlan általánosítások láttán, még ürügy se adassék ily általánosításokhoz: hogy ami viselkedésben, magatartásban kirívó, ellenszenves, hivalkodó volna s ami ép az általánosítások folytán elsősorban s érthetően ép a magyar zsidók haragvó felháborodásával találja magát szemben — sem fordulhasson elő. Nem lehet tehát erre hivatkozni — mint egy általános összefoglaló vagyoni bizonylatra, nem lehet dokumentunként hivatkozni egy sohasem bizonyított, csak mindig állított tényre s nem lehet egy általánosított fogalmat előráncigálni „a mulatóhelyek”... küszöbéről, bizonyítékként.

De a kérdés igazi érdemére térve: a mi számunkra a probléma: támogatásra szoruló zsidók problémája. Ez tölti be felekezetünk szociális és karitatív életét, ez a kor nagy magyar zsidó problémája számára. Erről nem szoktunk beszélni — bajainkat, gondjainkat, sebeinket sohasem tárjuk el; enyhítésük, gyógyításuk a segítőmunka nagy műhelyeiben folyik s ha valaki valóban a jelen magyar zsidóság helyzete iránt érdeklődik s statisztikát keres hozzá, bizvást megtalálja azt az OMZSÁ-nak, a Pártfogó Izodáknak statisztikájában, amelyek valóban maiak.

Megbizásból eladok Debrecenben tárolt jó karban lévő masszív elsőszálatyú

gyázkocsit Illmann Salamon, Debrecen.

Csomagok küldése belföldön dolgozó munkaszolgálatosok számára

A Hadviseltek Bizottsága közli:

Illetékes helyről kapott értesülés szerint a belföldön szolgálatot teljesítő munkaszolgálatosok címére havonta ezentul egyizben egy ötkilogrammos postacsomagot lehet küldeni, amiből két kilogramm élelmiszer lehet.

Az Országos Iroda a beszüntetett kongruák pótlásáról és a fizetési pótlékok ügyéről

Az Országos Rabbí Egyesület elnöksége az alábbi közlésére kérte fel a Magyar Zsidók Lapját:

Az Izraeliták Országos Irodája az ORE tudomására hozta a következőket:

A HITKÖZSÉGEK ÉS A BESZÜNTETETT KONGRUÁK, KORPÓTLÉKOK ÉS CSALÁDI PÓTLÉKOK

Az Országos Iroda a következő átiratot intézte a községkerületi elnökségekhez.

A községkerületi elnökök 1942. szept. 7-i ülésükben tárgyalás alá vették az Országos Rabbíegyesületnek azt a kérését, hogy az államsegélyek elmaradása folytán, az egyes hitközségek viselték ezeket az elmaradó segélyeket is, a községkerületi elnökök méltányolták és magukévá tették az Országos Rabbíegyesület kérését és úgy határoztak, hogy felkérjük a hitközségeket, hogy az 1942. évi VIII. t.-e. folytán a kultusz-kormány által f. é. VIII. hó 1-től beszüntetett kongruát, korpótlékokat és családi pótlékokat a rabbik részére folyósítsák 1942. augusztus hó 1-től visszamenőleg.

A HITKÖZSÉGI ALKALMAZOTTAK FIZETÉSI PÓTLÉK ÜGYE

Ugyancsak az Országos Iroda a következő átirattal fordult a községkerületekhez:

A községkerületi elnökök 1943. júl. 13-án tartott ülésén a magánalkalmazottak illetményeinek újabb szabályozása tárgyában kiadott 3640—1943. M. E. sz. rendelettel kapcsolatban (megjelent a Budapesti Közlöny ezévi július hó 1-i számában) foglalkozott a hitközségi alkalmazottak egyre súlyosabbá váló megélhetési viszonyaival. Az említett rendelet hatálya nem terjed ki — az Iroda véleménye szerint — a hitközségi tisztviselőkre és egyéb alkalmazottakra. A m. kir. V. K. M. Miniszter Úr 9834—1941. sz. a. az Irodához intézett leiratában megállapította, hogy az izr. hitközségi alkalmazottak — egyházi alkalmazotti jellegüknél fogva — az alkalmazási jogviszonyból eredő minden vonatkozásban kizárólag egyházi alkalmazottaknak tekintendők s így illetményükre is a felekezeti autonóm ügykörbe tartoznak. Ehhez képest a magánalkalmazottak fizetési pótlékban részesítése tárgyában kiadott 9150—1940. M. E.

szám alatt kiadott rendelet nem vonatkozik az izr. hitközségek alkalmazottaira.

Ugyanezen leiratban kimondta a Miniszter Úr, hogy az általános árszínvonal emelkedésére figyelemmel az izr. hitközségi alkalmazottak azon kérése, hogy megfelelő fizetési pótlékban részesítsenek — méltányos. Kívánatos lenne és indokoltnak látszik — mondja a leirat —, ha az Iroda felszólítaná a kötelekbe tartozó hitközségek eljárásait, hogy a hitközségek teherbíró képességükhöz mérten fizetési pótlékban részesítsék rabbijaikat és egyéb tisztviselőiket, illetve alkalmazottaikat.

Jóllehet a magánalkalmazottak illetményeinek szabályozása tárgyában kibocsátott kormányrendeletet a fentiek szerint a hitközségi alkalmazottakra nem vonatkoznak, a községkerületi elnökök július 13-i ülése a kultuszminisztérium hivatkozott leiratában kifejezésre jutott állásponttal összhangba egyértelműleg arra az álláspontra helyezkedett, hogy a rabbik, hitközségi tisztviselők és egyéb alkalmazottak megélhetését hitközségeink nemcsak szociális szempontból, hanem a hitélet fenntartása érdekében is lehetővé kell tenniük. Felkérte ezért az ülés az Iroda elnökségét, hiva fel a községkerületek útján hitközségeinket, hogy rabbijaik, tisztviselőik és egyéb alkalmazottaik részére a hivatkozott 3640—1943. M. E. sz. kormányrendelet alapulvételével teherbíró képességükhöz képest fizetési pótlékokat folyósítsanak.

Van szerencsénk a Tekintetes Kerületi Elnökséget tisztelettel felkérni, hogy hatósága alá tartozó hitközségekhez ilyenfelhívást intézni méltóztassék.

Megemlítjük, hogy ugyancsak a Budapesti Közlöny július hó 11. 144. számában megjelent 3500—1943. M. E. sz. rendelet újból szabályozta a községkerületben álló tisztviselők és egyéb alkalmazottak illetményeit. Minthogy a rendelet kifejezett intézkedést arra vonatkozólag, hogy hatálya a felkezeti tanszemélyzetre kiterjed-e, nem tartalmaz, az Iroda illetékes helyen ezt a kérdést tisztázni és a Községkerületi Elnökségeket tájékoztatni fogja.

Kellemesen üdülhet

a Svábhegy déli lejtőjén: a KRAUSZ-féle orth. kóser PENZIÓBAN. (59-es villamos végállomás.) XII. KÁZMÉR-UT 6. Tel.: 103—370.

NYILT TÉR*

Felszólítás „Istvánffy Andor”-hoz

Komoly Ottó, a Magyar Cionista Szövetség elnöke, a lap július 15-i számában felhívást tett közzé, melyben felszólította az „Istvánffy Andor” megjelölés mögött meghuzódó egyént, hogy jelentkezzen és adja elő a Szövetségünk egyik vezetőségi tagja ellen általa hangoztatott vádakra vonatkozó bizonyítékokat. Tette ezt annak ellenére, hogy a legilletékesebb fórum, egy bajtársi zsűri a megrágalmazottnak már teljes elégtételt szolgáltatott és kellőképpen megbélyegezte ezt a közéletünkben szokatlan eljárást.

Komoly Ottó felszólítására „Istvánffy” újabb levélben válaszolt, amely szerint elnökünket „kereste, de nem találta”. Felszólítjuk tehát ismételtlen és utoljára, hogy miután Komoly Ottó időközben szabadságra ment, alulírott irodájában e sorok megjelenésétől számított 15 napon belül jelentkezzen. Ujabb „félreértés” elkerülése végett közlöm, hogy előzetes telefonmegbeszélés esetén a szokásos irodai órákon kívül is hajlandó vagyok foglalkozni.

Nem jelentkezése esetén ezt az ügyet, mellyel Szövetségünk csupán tulzott becsületföltétből foglalkozott, végleg lezártnak tekintjük, a névtelen rágalmazónak kijáró érzésekkel.

Dr. Lukács Léo

a Magyar Cionista Szövetség társelnöke

Bpest, V., Juhász Andor-u. 10.

* rovatban foglaltakért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

A Kispesti Izraelita Hitközség elnöksége a közeledő nagyünnepekre

Sachrisz-előimádkozót

keres, lehetőleg olyan, aki baromfivágásra képesítéssel bír. Ezen esetben az alkalmaztatás Elul hó 15-től a Szukkoth-ünnepek végéig szólna. Jelentkezés lehetőleg személyesen

vasárnap délelőttönként

9—11 óra között

a Kispesti Izraelita Hitközség irodájában, Kispest, Eggert-utca 67.

FREGOLAN

FÜRDŐKÁDPASZTA

HÓFEHÉRRE TISZTIT — NEM KARCOL

A Pesti Izr. Hitközség eljárásága és valószínűsítési ügyosztálya mely megilletődéssel jelenti, hogy

Stern Gyula

rabbí-hitoklító

1943 augusztus hó 1-én 59 éves korában váratlanul elhunyt. A megboldogult 19 éven át szolgálta hitoktatásunk szent ügyét. Munkáját odaadással és buzgalommal látta el. Mely valószínűsítéssel fakadó hagyománytiszteltével megbecsülést szerzett magának hivatásában.

Emlékét kegyelettel őrizzük!

Az idők visszhangjából...

Adalékok a zsidó „szellemiség”-hez

„... szokjatok a jóra, keressétek a jogot, gyámolítsátok az elnyomottat, ítéljétek az árvának, pöröljétek az özvegyért...” (ÉZSAIÁS.)

„Ne legyen szegény az országban.” (V. MÓZ. 15, 5.)

„Mert hogy az ember egyék és igyék és élvezze fáradságának gyümölcsét: az is Isten adománya.” (KOHELET, 3, 13.)

„Üdv neked és jó sorsod van, ha kezded munkáját élvezed.” (ZSOLTÁROK.)

„Ne bántalmazzanak embert, akár zsidó, akár nem az, így szól az Örökkévaló Isten: Engem bántanak, én tudom fájdalmait, én érzem az ütést, amelyet kapott.” (RABBI MEIR, MISNA SZANHEDRIN VI. 5.)

„A tanuláson kívül sajátítsd el egy mesterséget.” — (KIDDUSIN 31 B.)

„... minden tanulás mesterség nélkül értéktelen”
„szeresd a kétkézi munkát.” (PIRKE ABOTH.)

„A legnagyobb hiba a hálátlanság. Jámborokról, akik jót tettek, akár zsidók, akár nem zsidók, mondjuk: Jótetteikről emlékezzünk meg szeretettel.” (A JÁMBOROK KÖNYVÉBŐL, SEFER CHASSIDIM.)

„Imádkozzunk minden szenvedő emberünkért.” (A JÁMBOROK KÖNYVÉBŐL, 12. SZÁZAD.)

Rabbi Moses Mintz (1469) elrendeli, hogy a község ifjai is vénei, kivétel nélkül, becsületük és lelkiismeretük szerint külön adományokkal járuljanak hozzá a szegények támogatásához; az adományokat külön könyvben tartották nyilván. Az adományok szétosztásánál kerülni kell a szegények minden megaláztatását, hátrányos megkülönböztetését.

„Az igazságosság uralmat igen, ez volt a régi próféták hite; ez az az ideál, amely műveikben megjelenik. Ez az ideál nem valósult meg teljesen — soha ideál nem valósult meg a maga teljességében —, de az a szilárd hit, hogy az igazságosság fog uralkodni a földön, a jámbor zsidók

gondolatában mintegy a megszálltság egy nemévé lett.” (RENAN.)

„Izrael nagy vallásalapító, a próféták az emberi nem egységét hívták: a hitben és a jogban.” (RENAN.)

„A zsidóság nagy szolgálatokat tett a világnak. Beolvadva a különböző nemzetekbe, harmóniában a különböző nemzeti egységekkel... ki-válóan résztvesz az emberiség szociális haladásában.” (RENAN.)

„Akik a zsidó etnikum egységét hirdetik, az erkölcsök és szokások egyformaságára utalnak. Ha Önök bármiféle fajbéli egyéneket együttesen getthószzerű életre kényszerítenek, az eredmény mindig ugyanaz lesz, függetlenül a fajtól. Hasonlóságok keletkeznek, amelyek azonban nem a fajból, hanem a helyzet bizo-

nyos analógiáiból fakadnak. A franciaországi protestánsok régi történetében sok analógia van a zsidókéval, miután hosszú időn át kénytelenek voltak önmaguk közt élni s a dolgok egész sora tilos volt számukra, mint a zsidók számára s parasztságuk épp úgy nem volt, mint a zsidóknak.”

(RENAN.)

„E kehely nagyapámé volt, aki külföldön született és felnőtt korban tanult meg magyarul, de amikor a baba hívó szavára, mint nemzetőr táborba szállt, honvéd bajtársait már magyarul lelkesítette.” (LÓW LIPÓT, SZEGED, EGYIK MÁRC. 15-IKI ÜNNEPEN.)

„A zsidók voltak azok, akik minden lehető anyagi és szellemi eszközzel, a magyar forradalmat minden elképzelhető módon támogatták...”

... „valósággal megdöbbentő, hogy milyen sok zsidó vett részt magában a harcban.” (HAYNAU TITKOS JELENTÉSEIBŐL, A BACH KOR-SZAKBAN.)

A Hadviselte Bizottságának beszámolója a ruhagyűjtésről a Hadviselt Jóléti Alapról és a Hadviselt Családvédelemről

A Hadviselte Bizottságának ülését a Pesti Izr. Hitközség székházának dísztermében tartották meg. Ezt a dísztermet, mint ismeretes, a hitközség átengedte a munkatáborosok számára történő országos ruhagyűjtés központi adminisztrációja számára és e teremben, melynek ajtai csak ünnepélyes alkalmakkor nyíltak ki, azóta reggeltől estig, gyakran késő éjszakáig folyik a ruhagyűjtés központi munkája.

FÁBIÁN BÉLA BESZÁMOLÓJA

Fábián Béla beszámolt arról, hogy a Honvédelmi Minisztérium leiratot intézett az Országos Izr. Irodákhoz. Megemlíttette, hogy a Hadviselte Bizottsága már az elmúlt hetekben is emberfeletti munkát végzett: tíz hét alatt 16.000 hittestvérünket láttuk el ruhával, cipővel, jehérneművel, úgy gondoskodtunk róluk, mint saját, édes gyermekeinkről. Sajnos — mondotta — bakanes nincs elegendő, de éppen most szabadjutott fel a Honvédelmi Minisztérium részünkre további 2000 párat.

A Honvédelmi Miniszter Urral egyetértőleg a Belügyminiszter Ur

a munkatáborosok számára történő országos ruhagyűjtést ez év végéig meghosszabbította.

Meg kell tehát ismét indítani a gyűjtés hatalmas gépezetét, nemcsak Pesten, hanem valamennyi vidéki hitközségnél is.

Mennél több ruhát kell kapnunk, mennél jobb ruhákat, mert

jó ruhára a munkaszolgálatosoknak szükségük van, nekünk megfelel most az elhasznált, viseltes is.

Ne történjék meg, mint a múlt évben, hogy szeptember végén jönnek hozzánk és akkor érdeklődnek csak, hogy mikor indulnak ki a csomagok. Aki adott már a múlt gyűjtésen, az adjon ismét. A tavalyi adott már lerongyolódott. Bele kell vinnünk a közudatba, hogy minden munkaszolgálatos hittestvérünket úgy kell felszerelni, mint saját édes gyermekeinket.

Fábián Béla ezután visszapillantott a Hadviselte Bizottsága különböző intézményének és szerveinek munkásságára. Néhány adattal megvilágította a Hadviselte Jóléti Alapjának és Családvédelmének működését, amely csendben történik, de annál eredményesebben. Végül megemlítette, hogy a propaganda munkájának vezetésére a ki-próbált régi bajtársat, Kun Dezsőt kérte fel.

A JÓLÉTI ALAP MŰKÖDÉSE

Adorján Antal elsősorban a Jóléti Alap működéséről adott számot. A Hadviselte Jóléti Alapja semmiféle szervtől, vagy hitközségtől egy fillért sem kap. Megfogadtuk, hogy az összegyűjtött összegekből az utolsó fillért is a rászorultak részére juttatjuk és semmiféle címen sem vonunk le abból egy fillért sem. A Jóléti Alapból csak június

1-től különböző jöletti célokra több mint 45.000 pengőt fizettünk ki.

A kifizetett összeg az év első hat hónapjában 168.000 pengő volt.

Mindez a pénz kizárólag önkéntes adományokból tevődött össze. Büszkén kell erről számot adnunk, mert ebből is a Hadviseltek Bizottságában töretlenül megmutatkozó bajtársi szellem tükröződik vissza.

Müller Rezső felkérésére Adorján Antal beszámolt a Hadviseltek Családvédelmének tevékenységéről. A Családvédelmet is áthalja a bajtársias szellem, igyekszik, hogy ebbe az épületbe behozza a koldulás helyett a céltudatos gondozó munkát.

Kétezer segélykérő számát lecapasztotta hétszázra olyképen, hogy nem kizárólag pénzsegélyt adott, hanem munkát szerzett és megkezdte az átképzés munkáját.

Sokan vannak már, akik azelőtt öt-tíz pengő segélyeket kaptak, most pedig a család 150—200 pengő jövedelemhez jutott.

Fábián Béla bejelentette, hogy

a Jöletti Alapot értesítése szerint a különböző intézmények a legnagyobbfokú támogatásban fogják részesíteni.

A RUHHAGYÜJTÉS EREDMÉNYEI

Popper Lajos, az országos ruhagyűjtés vezetője ezúttal részletes számadatokat terjesztett elő az országszerte folyt és most újult erővel meginduló munkáról. Beszámolójában hatalmas számok bukkantak elő s mind-mind jelzik, hogy a magyar zsidóság tulnyomó része eddig is teljesítette testvéri kötelességét. De nyomban óva intett az elbizakodástól, amikor megemlítette, hogy

minden gyűjtői ruha kevés, a Hadviseltek Bizottságára e téren újabb, súlyos kötelezettségek várnak.

Az országos ruhagyűjtés vezetősége két főszempontra vetett súlyt: egyrészt mennél több ruhát gyűjtsön, másrészt pedig a gyűjtés munkáját példás módon, abszolút hibamentesen bonyolítsa le. Olyan rendszert kellett lefektetni, amelynek segítségével minden pillanatban ki tudjuk mutatni, hogy kitől, honnan, mennyi és milyen ruhadarabot kaptunk és külön is meg tudjuk állapítani minden egyes adományozott ruhadarab sorsát is. A központi adminisztrációnak az a feladata, hogy irányítsa és ellenőrizze a Budapesten tíz gyűjtőhelyen, vidéken pedig 540 hitközségben folyó gyűjtés munkáját, annak könyvelését és elraktározását is. Ezt a munkát úgy kellett kiépíteni, hogy az irányítás magába foglalja az ellenőrzést is. Minden ruhadarab útját figyelemmel tudják kíséni attól a pillanattól kezdve, amikor azt adományozták, addig, amíg a központi raktárba szállították és elraktározzák.

Popper Lajos ezután ismertette a központi adminisztráció szövevényes tevékenységét, amely csak első pillanatra látszik bonyolultnak, végeredményben egyszerűen átgondolt és sokszorosan kipróbált, bevált rendszeren alapszik. És ennek a rendszernek köszönhető, hogy a gyűjtőhelyek simán, zökkenésmentesen fogadták magukba a roppant mennyiségű ruhát és egy-egy felszerelési cikket, amelynek száma a gyűjtés tíz hete alatt, május elejétől ju-

lius közepe tájáig 88.399 ruhadarabra ruggott. Ebből a mennyiségből a főváros tíz gyűjtőhelye, az eredmények sorrendjében a Sip-utca, Hollán-utca, Bethlen-tér, Orthodoxia, Buda, Chevre Kadisa, illetőleg VI kerület, Páva-utca, Nagyfuvaros-utca, Fiu-árvaház, Bosnyák-tér 60.585 ruhadarabot hozott össze, a vidék pedig 27.814-et.

Az összegyűjtött ruhákat számszerűen vizsgálva álljon itt néhány, különösen szembetűnő adat. Kerekszámban 6000 öltöny gyűlt össze, ami különösen dicséretre méltó teljesítmény. Nem kevésbé jellemzi az áldozatkészséget 3800 pár cipő és bakancs, hiszen köztudomású, hogy manapság a lábbelítől válik meg legnehezebben az ember. A központi raktárakba szállítottak az említett tíz hét alatt 19.212 inget, 13.600 alsónadrágot, 16.000 pár zoknit, illetőleg harisnyát és 2226 darab szappant.

Elkészült már a statisztika a gyűjtött holmik arányáról is. Eszerint takaróknak Budapest az 55 százalékát adta, felsőkabátból 57, kiskabátból 69, nadrágból 67, meleg ujjból 37, alsónadrágból 71, ingből 72, harisnyából 88, zokniból 70, cipőből 75, bakancsból 77 százalékot adott a főváros. Mint érdekesség, külön érdemes megemlíteni viszont a gyűjtött szappanok mennyiségarányát, ebből Budapest csupán 32, a vidék pedig 68 százalékot adott.

Ezek a számok azonban csak a gyűjtött ruhaholmokról készültek, a vidék 267 hitközségében pedig még folyik az összeszámlálás. Nincs azonban benne az a nagymennyiségű ruha, amelyet az országos gyűjtés során egybegyűjt 800.000 pengőből, valamint a pótdó eredményéből, 700.000 pengőből, tehát közel másfélmillió pengőért vásároltak és feldolgoztak. Ezt a munkát Porgesz Izó és Dukasz Ákos bajtársak végezték derekasan.

A RAKTÁRAK TEHÁT MEGTELTEK, DE KI IS ÜRÜLNEK.

Erre vonatkozólag elég, nem egészen egy hónapnak statisztikája. A Hadviseltek Bizottsága csupán június 1-től 27-ig 1880 takarót, 794 felsőkabátot, 3800 öltönyt, 1591 meleg ujjast, 3154 alsónadrágot, 2040 meleg alsónadrágot, 5093 inget, 4000 pár harisnyát, 3164 pár lábbelit utalt ki munkaszolgálatos hittestvéreink számára. És mindez a ruha valóban a rászorultaknak jutott, hiszen a Hadviseltek Bizottsága a ruhák kiutalását, előzetes századparancsnoki igazoláshoz köti.

Megemlékezett még Popper Lajos az Országos ruhagyűjtés költségeiről is. Elmondotta, hogy személyi kiadás 20.000 pengő, dologi kiadás pedig 30.000 pengő merült fel. Legszerényebb számítások szerint az összegyűjtött ruhák értéke megközelíti az ötmillió pengőt, az összegyűjtött ruhák értékének mindössze egy százalékát fordították adminisztrációs költségekre, ami valóban példa nélkül áll minden ilyesfajta gyűjtés történetében. (Éljenzés).

Schalk Ferenc a kórházlátogató bizottság munkásságát méltatta. Elismeréssel említette fel dr. Deckner és dr. Schück rabbik munkásságát. Kórházlátogató hölgyeink már mind személyesen ismerik és lehetőleg minden kívánságukat teljesítik. A jelen voltak tapssal adóztak a kórházlátogató bizottság tevékenységét irányító Fábián Béláné érdemeinek.

Kun Dezső a jó propaganda fontosságát hangoztatta. Fischer András és Strausz Sándor szólalt még fel.

Pályázat

Keresünk a f. évi nagyünnepekre templomunk számára szigorúan vallásos, jóhangu

Baal-Muszaf

előimádkozót, aki egyben Thóra-olvasó és Baal-Thekín is legyen.

Megfelelés esetén — amennyiben előírással metsző is — további alkalmaztásról is lehet szó.

Pályázatok — fizetési feltételek közlésével — Horovitz Sámuel hitk. templomgondnok, Csepel, Horthy Miklós-ut 33. számú címre küldendők.

Költségmegtérítést csak meghívottak kapnak.

MATTEINE CIÁNOZ

otálással VI., Király-u. 16. Telefon: 227-632

Nyugalma lesz.

ha FISCHER ES WEISS vegyész-mérnökkel cíanoztat. Király-utca 89. Telefon: 228-430.

MEGJELENT A JAVNE-KÖNYVEK ÚJ SZOROZATÁNAK ELSŐ KÖTETE:

BUK MIKLÓS

A kétezeréves út

Eredeti gondolatokban bővelkedő, nagyvonalú tanulmány a zsidó történelem törvényszerűségeiről; a zsidóság történet-szociológiájának alapvetése.

200 oldal, számos grafikonnal. Ára kötve 8.— pengő.

A 7 kötetből álló sorozat ára, előre fizetve, 43.—pengő. Kérjen ismertetőt!

A Javne-könyvek kaphatók minden könyvkereskedésben és a kiadónál: Magyar Zsidók Pro Palesztina Szövetsége, Bpest, VII., Király-u. 93. I. 15.

Juda Halévi cionidája a magyar költők lantján

A most következő nagy böjtnapunkon Jeremiás siralmait mellett fölcsendül Juda Halévinek világhíres Cionidája is. A legnagyobb héber költő halhatatlan alkotása ez. Ma már a magyar zsidóság egyetemes irodalmi közkincese e bánatos vers. Magyarra átültették Kecskeméti Lipót, Radó Antal, Palágyi Lajos, Kiss József, Ignótus Hugó, Makai Emil, Gerő Áttila, Patai József, Roboz Andor.

Külön büszkeségünk, hogy Kosztolányi Dezsőnek, a nagy magyar költőnek fordításában is él ez a remekmű.

*Cion, nem is gondolsz már fiaidra,
Kik tébolyognak messze porba, sárba,
Délről, északról, békét integetnek
Szegény rabok a karjukat kitárva.
Hermon lankáin nem sir úgy a
harmat,*

*Mint aki sir térted, a sok árva
A bánatod, mint sakál üvöltöm,
De megváltásod úgy zeng, mint a
hárfa.*

Az irodalomtörténet részére jegyezzük fel, hogy Kosztolányi részére annakidején először lefordítottuk prózában az eredeti héber szöveget, ő pedig huszonnyolc egy végződésű rimmal hangszerelte át magyarra.

Kiss József átültetéséből ezeket közöljük:

*Nem törődöl, ó Sion, mi velünk,
A kik száműzve raboskodón élünk?
Sirva köszönt a te elzúllt néped,
A nagyvilág négy tájáról Téged.*

*De szeretnék elzarándokolni
Hajléktalan messze vándorolni
Hej, ha szívem szárnyakra kelhetne,
Halomjaid felett lebeghetne.*

*Csordulásig a poharam telve
Keserűség lakik a szívembe'
Felhajtom s ürítem senéki
Felidézve romlásod emlékid!*

Makai Emil híres Cion-versében így zeng fel a mult:

*Világ koronája
Cion a te várad!
Láncokra leverve
Vágyódom utánad*

*Ha repülni tudnék
Messze napkeletre
Széles e világon
Boldogabb ki lenne?*

*Elmondom mi vé lett
Régi dicsőséged:*

*Oh, én soha, soha
Nem feledlek téged!*

*Mindegyik porszemed
Rég megáldva van már
Édebb a méznél
Drágább az aragnál!*

A gyász sötét napján a nagy héber költő lírájával így üzen vigaszt az összetört lelkeknek az Örökkévaló. Fogadjuk erős lélekkel a szomorúság böjtnapját és bizzunk a vigaszban, melynek évezredek ereje fenntartotta Izraelt...

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

A Siklósi Izraelita Hitközség Elöljárósága pályázatot hirdet kellemes hangú előimádkozó-metszői állás betöltésére, ki az egyéb szükséges teendőket is elvégzi.

Pályázatokat a magyar állampolgárság igazolásával, családi állapot, fizetési igény feltüntetésével augusztus 15-ig küldjék be.

Pályázhatnak 30 év életkort meghaladó egyének. Az utiköltséget csak a meghívottnak térítjük meg.

Siklósi Izraelita Hitközség
Elöljárósága.

Szivárvány

(Kis regény
a Bál Sém korából)

Héber eredetiből magyarra átültette: SZABOLCSI LAJOS

(Második folytatás)

O, Hanna szereti az ő urát és az urának többet ér ő, mint tíz fiugyermek, de mégis, nem akar úgy elmúlni, mint az árnyék, nyomtalanul.

Anyá akar lenni!

II.

Hanna elhatározta, hogy szóvá teszi a dolgot Dávid előtt. Többször meg akarja kísérelni, de nem talál rá alkalmat. Végére is ilyesmivel nem eshetik ajtóstul a házba.

Végre adódik alkalom.

Dávidnak nemsokára meg kell jönnie az imaházból. Hanna megteríti az asztalt reggelihez. Pillantása véletlenül a tükörbe esik és észreveszi, hogy külseje más, mint tegnap vagy tegnapelőtt. A tükör elé lép és figyelmesen nézegeti magát. Bizony, bizony, az idő nem áll, az évek mulnak és Hanna arca már nem olyan üde, a szemei már nem csillognak úgy, mint egykor s a szeme alatt kis ráncok húzódnak meg. Hanna sóhajt, elmegy a tükör elől, az asztal mellé ül s elgondolkozik.

Ekkor lép be taliszbán és tífilmzaeskóval Dávid. Köszönti, mint közönségesen:

— Jó reggelt!

De Hanna nem kel föl, mint más-kor, hogy üdvözzölje az urát. Durcásan feleli:

— Jó napot, jó esztendő!

S még csak nem is mosolyog.

— Mosdj meg! — mondja végül, de a hangja más, mint rendesen. Dávid kissé nyugtalanul kérdi:

— Van valami bajod, Hanna?

Ő nem felel, csak behunyja a szemét.

A férfi azt gondolja: szeszély. Megmossa a kezét s asztalhoz ül. De Hanna alig eszik valamit.

— Hanna? ...

Rá se néz. Behunyja a szemét és a becsukott szem szögletéből könnyek törnek elő. A dolog tehát, úgy látszik mégsem olyan egyszerű. A férfi feláll, az asszonyhoz lép s meg akarja simogatni a haját. De Hanna elhúzza a fejét.

— Hagyj! ...

Feláll, a diványhoz szalad, ráveti

magát s arcát a párnák közé furja. Dávid esodálkozó tekintettel áll a szoba közepén. Mit jelent ez? Nem szokott ő ilyen viselkedéshez.

— Rosszul vagy, Hanna? Hívjak orvost? Mondd! Valami bajod van?

Most megfordul Hanna és majdnem dühösen mondja:

— Van! Nem találod ki, mi a bajom?

És hozzáteszi:

— Neked talán nincs bajod? Nem ugyanaz a bajod, ugyanaz a bánatod, mint nekem?

És sirni kezd.

— Ó, hogyan is merülhet el valaki ennyire az üzletekbe, hogyan is gondolhat csak a pénzre?

— Én? Én gondolok mindig csak a pénzre?

— Hát ki más, mint te? Talán én? Ezzel ismét a fal felé fordul az asszony és úgy beszél, mintha a falnak beszélne:

— Mindig csak a pénzre gondol! ... Az átkozott aranyra ... Lám, Bál Sém idejön hozzánk. Órákig ül vele együtt. Zárt ajtók mögött. Akármit kérhetne tőle. Mindent. De, ami a legfontosabb, azt nem kéri. Arról megfelelkezik. Az idő nem áll! A ház üres marad és néma. Nincs gyermek a házban. Ő azonban mit kér Bál Sém-től? Gyermekeket? Nem. Pénzt kér

ZSIDÓ ÉRDEKESSÉGEK

A BIBLIA HATÁSA.

A Biblia hatásáról olvasunk érdekes tanulmányt az *Ungvári Zsidó Gimnázium* legújabb évkönyvében. Ez a tanulmány az intézet tanári karának egyik módszeres értekezletén és egyik nevelési-ügyi értekezletén elhangzott disputa eredményeit foglalja össze.

„A tudományok differenciálódása következtében széjjelhullott tantárgyakat legfőképpen a Biblia foghatja össze, mert kulturánk nem kis mértékben a Judaizmusból indult ki. A magyar irodalom a Halotti Beszédtől Ady Endre istenes költészetéig formában és tartalomban a Biblia hatásáról beszél. S nemcsak a reformáció korában van Biblia-kultusz, de még az Eötvös József-korabeli magyar nemességnek is a Corpus juris és Himfy szerelmein kívül legfőbb olvasmánya a Szentírás. A héber nyelv és irodalom oktatása a Bibliától indul ki és a Bibliához tér vissza. A termésettudományok tanárainak hálás anyag a modern világkép egybevetése az ősi zsidó természetszemlélettel. Még a matematika órákon is hasznosíthatók a bibliaismeretek: hogyan fejlődött az ókori keleti népek számolási készsége, a geometria, a csillagászat! A Bibliában már az euklideszi geometriát megelőzően is találunk utalásokat planimetriai tételekre. A történelem mint elsőrendű kutfőt tartja számon a Bibliát, melynek ismerete nélkül az ókori

keleti népek történetét aligha értenők meg, de később is nyomon kísérhetjük hatását a szellemi élet és a politikai intézmények kialakulására. Mondánk (Mózes és Romulus születése, Mózes Romulus és Álmos halála, Botond párvadala a görög-óriással, Korona és Kard, stb.) — intézményeink (az egyházi tized, a címeres zászló, stb.), krónikáink) Szent István intélméi, Anonymus, stb.) A Biblia korszellem-kialakító hatására mutatnak. Szókincsünk (Isten ujjá, bábeli zűrzavar, halálfia), népi hagyományok (Budáim, endőri boszorkány), népi életformánk (sógorházasság) sok esetben a Bibliára vezethető vissza.

A SZABADKAI ZSIDÓSÁG SZÁZHATVANNYOLC ESZTENDŐS MULTJA.

Mult héten ünnepelte Szabadka városa, a Délvidék e hatalmas kulturális és gazdasági centruma, kétszázadik évfordulóját annak, hogy a szabad királyi városok sorába emelkedett.

Két évszázad hosszú idő. Sok megpróbáltatással és viszontagsággal jár. Szabadka szabad királyi város nehéz és küzdelmes — kétszáz esztendejéből nem kevesebb, mint százhatvannyolc esztendő mutat vallhat a magáénak az ottani zsidóság is, amelynek településtörténete visszanyúlik az 1775-ös évig.

A szabadkai hitközség irattárában ma

is megfálálható az az 1775-ös keltezésű, pecsétes engedély-levél, amellyel a város magisztrátusa hozzájárult az első zsidónak, Herschel Jakab zsellérnek állandó letelepedéséhez.

Herschel Jakabot csakhamar követte Hajduska Salamon kereskedő, Koln József házaló és Löbl Jakab szabómester. Amikor már tízenkét zsidó család élt Szabadkán, sor került a hitközség megszervezésére és imaház létesítésére.

A XVIII. század végén a szabadkai zsidó hitközség engedélyt kapott templom építésére is. A városi tanács először elutasította a zsidók kérését, de azután — a budai helytartótanács közbelépésére — megmánsította határozatát és 1799-ben kiadta az építkezési engedélyt.

Szabadka zsidósága a XVIII. század végén és a XIX. század elején tulnyomóan igen szegény emberekből állott. Foglalkozásbéli megoszlása is mutatja, hogy a régi szabadkai hitközség a „kisemberek” gyülekezete volt. Zsidó zsellérek, földművelők és kézműparosok garasából teremtdött meg a szegényes első templom, amelynek hosszú ideig rabbija sem volt. Pap fizetésére már nem akadt pénzük a szabadkai zsidóknak.

Amikor végre rabbít is választhattak, Léb Hirschmann került a gyülekezet élére. Az ő áldásos működésének az évtizedei alapozták meg a szabadkai hitközséget, amelyhez a XIX. század elején Chevra Kadisa is társult. 1852: a Szabadkai Izraelita Nőegylet keletkezési dátuma.

A hajdani templom már a XX. század fordulóján kicsinynek bizonyult. 1901-ben Milkó Izidor, a jeles író, aki akkor hitközségi elnök volt, akciót indított új templom emelésére. Ezt a zsinagógát, amelyet Jakab Dezső és Komor Marcell tervezett. 1903-ban avatta fel Singer Bernát főrabbi. A szabadkai zsidók saját erejükből, kölcsönkötvények kibocsátásával és jegyzésével fedezték az új zsinagóga elkészítéséhez szükséges anyagi eszközöket.

Pályázat

A nagyváradi Dr. Kecskeméti Lipót zsidó gimnázium igazgatósága pályázatot hirdet több bármilyen szakos óraadói tanári tanszékre. Pályázhatnak okleveles középiskolai férfi- vagy nőtanárok. Edigi szolgálati idő beszámítható. Pályázati határidő augusztus 12. Kérvényeket az iskola igazgatósága (Zárda-u 2) fogad el.

KARMEI orth. kóser penzió

város szívében, modern kényelmű, folyóvizű szobák. Elsőrendű ellátás Kívánatra diétás konyha.

Budape Andrassy-ut 43. Tel.: 225-664, 225-434.

A Svábhegyi Noémi Pensióban

elsőrendű ellátás (diétás konyha). Folyóvizű szobák. Telefon: 34-32-33. Cédrus-útea 5/b.

tőle, pénzt kér és örökké csak üzletekről beszél. Fáról és tutajról.

Dávid a homlokára üt. Végre megértette, miről van szó.

Leül Hanna mellé, kezébe veszi a kezét és megszólal:

— Tudd meg, Hanna, édes feleségem, hogy én a szentséges Bál Sémnel még soha, de soha sem beszéltem a saját üzleteimről.

Hanna egyszeribe felülés a csodálkozástól nyitva marad a szája.

— Nem hiszed, kedves feleségem? Soha! Szavamat adom rá.

Ó, dehogyis nem hisz Hanna az urának! Az életét is rábizná pusztaszavára.

— Dehát akkor miről beszéltek?

— Megmondom — feleli Dávid. — A mások üzleteiről beszélgetünk. Én kérek ugyan Bál Sémától egyetmást, de soha, soha sem a magam számára. Tudod, ugye, Hanna, hogy a város szegény, a lakosoknak nincs keresetük, a járvány, betegség pedig ahogy is kerül el bennünket. Az egyiknek férjhezmenendő leánya van, a másiknak pedig egyéb gondja...

Hanna szeme felesillan: olyan büszke az urára.

Hát így! — sóhajtotta és feje a férfi mellére hanyatlik. De csak egy percre. Mert újra felveti fejét és elhúzódik mellől.

— Én azonban mégis azt amkaro,

hogy gyerekeim legyen! — mondja.

— Isten kezében a végzés, Hanna.

— Az Ur előtt azonban nem lehet jobb szószólónk, mint Bál Sém.

— Nem akarom őt a saját bajommal terhelni...

— Mégis kell vele beszélned!

— Kell?

— Kell! Mert én akarom. A te Hannád.

És folytatódik a beszéd. A házastársak annyira elmerülnek a vitába, hogy meg se hallják, hogy valaki bejött az előszobába. Az ajtó észrevétlenül s hirtelen felnyílik. S az ajtóban ott áll csodálatos személyiségeinek egész nagyszerűségében a Bál Sém.

III.

A Bál Sém előtt ugy sem lehetett volna titkolódnia, így hát megmondták, hogy miről folyt a szó. Bál Sém Hannához fordult. Édesbus hangján kérdezte:

— Mindenáron gyereket akarsz, asszony?

— Egyéb vágyam sincs — feleli az asszony. — És neki sincs — tette hozzá s az urára mutatott.

— Ugy? Neked is ez a legfőbb kívánságod, Dávid? — kérde mosolyogva Bál Sém. — Hát jól van. Nem bánom. Kövess a szobámba.

(Folytatjuk.)

Raffay Sándor evangélikus püspök a Tizparancsolatról

Raffay Sándor evangélikus püspök a „Szabadság” című hetilap szerkesztője előtt nyilatkozott arról, hogyan látja a keresztyénység feladatait. Nyilatkozatában, amely behatóan foglalkozott a protestantizmus hagyományaival és az egyháznak és az ifjúságnak kapcsolataival, a Tizparancsolatról is szólt, a következőket mondva:

„A magyar pap hivatása nem változhatott programjában, de az öröklött programot most jobban ki kell mélyítenünk. Mindenekelőtt a Tizparancsolat eszméi azok, amiket fel kell újítanunk és mélyen be-

kell vésnünk hiveink lelkébe. Mert a terjedő materializmus igyekszik urrá lenni a lelkiségen és a szellemiségen, a vallás és az erkölcs isteni törvényein, amik nélkül pedig sem igazi keresztyén élet, sem igazi nemzeti élet nem alakulhat ki és nem maradhat meg. Nekünk tehát elsősorban az a feladatunk, hogy szószerű és a nép közötti kapcsolata erősítésével, a lelkek irányításával visszavezessük a ránbízott hivatást a Tizparancsolat és általában az isteni akarat tanításaihoz.”

Süppedő sirok között

járunk ilyenkor nyári reggeleken, Av és Elul hónapjaiban... Apró sirok között bolyongunk kis városok meg falvak csendes temetőiben, ahol örök békecsöngésben álmodnak öreg szüleink, a drága jó apák és anyák...

Kivré óvauusz-utainkon messzi távolból felkeressük szülőföldünk kicsi sírkertjét — bárhol — dorjon is az élet küzdelme, mindig elmegyünk öhozzájuk — és ilyenkor mindig: — hazamegyünk... Hazamegyünk és otthon vagyunk azoknál, akik minket mindig, mindenkinél jobban szerettek, akik nekünk bánatot soha nem okoztak, akik csak a mi üdvünkért, a mi boldogságunkért éltek.

Öthon vagyunk, otthon járunk kora reggel a temetőben. Felettünk ragyog a kelő nap első sugaraival, méhek döngicsélnek a levegőben, harmatcsepp csillog a fűszálakon, megcirógatják arcunkat, kezünket a cipruslombok: otthon vagyunk... Ott állunk a kedves sírdombok előtt, ősi fohász kél ajkunkon: „Messzi utról jöttem, hogy megkeressem őt, akit

lelkem szeret, de nem találtam a verőfényben, hanem ennek a sírnak mélyében... Hozzád fordulok most irgalmas Isten: béke honoljon felette, a Te angyalaid emeljék lelkét magasságaidba... Imádkozunk értük és könyörgünk mi magunkért. Könnyezünk, emlékek ébrednek szívünkben azokról, akiket szeretünk: milyen megnyugtató a csend itt oly enyhítő a béke körülöttünk. Az emlékezésben megszépül az élet, eltűnik minden bánat, megszűnik minden fájdalom. Csak azt érezzük, hogy otthon vagyunk csak azt tudjuk, hogy hazatértünk.

... Oly jó hazamenni, szülővárosunkban elmerengeni, megállni a sirok felett, bolyongani a temetőkerítésben... Bárhova vessen is az élet, álmainkban mindig hazajárunk, bárhova üzzön is sorsunk — sóhajtásaink szárnyán hazaszállunk — szülővárosunkban szívünk kinyílik, érezzük az otthon s a fehérpillangós temetőkerítésben az örök álmodók sírhantjai között találjuk meg azt, aki messze elbolyongott — küzdő, rajongó, álmodó, csatlódó önmagunkat...

(—a—f)

Az OMIKE-Művészakció új műsorterve

Az 1943—44. évad előkészítő munkálatait az OMIKE Művészakció vezetősége máris megkezdte és egész nyáron át serényen folytatja.

A műsor művészi részét a jövő évadban is színművek, operák, hangversenyek, vidám esték és gyermekelőadások alkotják, tehát a változatosságról, a közönség különböző igényeinek kielégítéséről most is gondoskodás történik.

A színművek között Boross Elemér, Farkas Lujza, Goda Sándor, Hajó Sándor, Papp Károly, Szabolcsi Lajos, Szántó Armand, Szép Ernő és Váradi Tibor darabjainak ősbemutatója áll az előtérben, de térvbe vették még a következő darabok előadását is: Beer—Hoffmann: Jákob álma, Bernstein: Muzsika, Bródy Sándor egyik műve, Gordin: Mirele Efrosz, László Miklós: A legboldogabb ember, Molière egyik vígjátéka, Moreto: Közönyt-közönnel, Shakespeare: Hamlet, Shaw: Tanner John házassága, Wilde: Firenzei tragédia, Zangwill: Mary—Ann, Zweig: Volpone.

Az operai sorozatban öt bemutató-est

előkészületeit kezdték meg (ezekre külön helybiztosítás váltható, mely egész évad tartama alatt ugyanazon helyet tartja fenn a bérli számára (Bizet: Carmen, Donizetti: Szerelmi bájital, Giordano: A király, Gounod: Faust, Kodály: Székelyfő, Mozart: Così fan tutte, Figaro lakodalma, Puccini: Gianni Schichi, Thomas: Mignon, Verdi: Othello. Ez operákon kívül műsoron marad az a 19 opera is, melyeket az OMIKE Művészakció az elmúlt négy évad alatt mutatott be s amelyek iránt lankadatlan érdeklődés mutatkozott minden ismétlés alkalmával.

A vidám esték keretében Drégely Gábor, Emőd Tamás, Görög László, Harmath Imre, Kellér Dezső, Kristóf Károly, Lakner Artur, Makai Emil, Meilhac-Halévy, Nádaszy László, Nóti Károly, Stella Adorján, Szász Miklós egész estét betöltő, vagy egyfelvonásos darabjai kerülnek előadásra Ábrahám Pál, Bondy György, Erdősi László, Fall Leó, Felek László, Jakobi Viktor, Márkus Alfréd, Offenbach, Pallós Tivadar, Strauss János és Zsigmondi Pál zenéjével.

Világoskék
óriási választéka
Kéren árjegyzéket
HANGSZERVÁR
BUDAPEST VII.
RAKOCZI-UT 60.
Gramafonok
Lemerek.

HETI SZIDRA

Vasárnap, augusztus 8. Av hó 7. Hétfő 8, este beköszönt Tiso Beov. Felolvassák Jeremiás siralmait. Kedden 9. Tiso beov hójtje. Szerda 10, esütörtök 11, péntek 12, szombat 13, beköszönt 7 óra 40-kor, kimenetele: 8 óra 40 perckor. Szombat, 13-ika, a vigasztalás szombatja. Sabbász nachamu. Heti szidra: Voesehannan, Haftóra: Nachamu nachamu ami... (Jesajas 40. fejezet).

Augusztus 7-iki heti szidránk:

DEVORIM

Megkezdődik e héten Mózes V. könyve, melynek neve: első szidrájáról: Devorim.

Mózesnek V. könyvét egyébként Misne Tórának, vagyis a Tóra Ismétlésének hívják. Ez a könyv grandiózus összefoglalása nagyzerű szónoki formában Mózes életének és Izrael rendeltetésének, de az egész zsidó hivatásnak is.

A külső kép: Izrael megérkezése Kanaán határához. Már ott van a nép annyi bujdosás és szenvedés után az Igérte földjének kapuján. Mózes, a nagy vezér azonban nem mehet be Kanaánba és ezért összefüggő beszédet tart, mielőtt elválna a zsidó néptől. Ebben az összefüggő beszédben, illetve valószínűs beszéd sorozatban visszapillantást vet a zsidóság múltjára és mint kiemelkedő szempontot véli be a zsidó emlékezésbe, hogy a Tóra törvényeknek betartása és szigorú megőrzése milyen fontos.

Izrael az új hazában csak akkor élhet, csak akkor boldogulhat és csak akkor lehet erős, ha a tóra szellemében él.

A Szinaj csúcsán elhangzott isteni parancsoknak érvényesülniök kell maradéktalanul, ha Izrael elfoglalja hazáját.

Mózes tehát megkezdte nagy beszéd sorozatát evvel a szidrával. A zsidóság most ott áll hivatása küszöbén és a világtörténelem e nagy percében Mózes megmagyarázza, hogy Izrael csak akkor lehet Isten népe és a papok birodalma, ha egész állami berendezkedése és az egyének magánélete is a Tóra szellemében épül fel...

— Tisbeof ünnepén, agusztus 10-én, kedden, a Pesti Izraelita Hitközség és intézményei hivatali szünetet tartanak.

— Dr. Vajda István nagyváradi főrabbi Kunhegyesen. Julius 24-én a hitközség meghívására a kunhegyesi templomban Dr. Vajda István nagyváradi főrabbi tartott szónoklatot. Ez a gyülekezet már három esztendeje nélkülözi a papi szót, amelynek a mai sorsdöntő időkben különös jelentősége van a hívek lelkére. A nagyváradi főrabbi szónoklatának meghallgatására egybegyűlt a hitközség minden egyes tagja és feszült figyelemmel kísérte a magasszárnyalású fejtegetéseket. Beszéde végén a főrabbi imát mondott a Hazáért, a Kormányzóért, a honvédekért és a munkaszolgálatosokért.

Vallásos szombat délután a Bosnyák-téri templomkörzetben

A Bosnyák-téri Templomkörzet nemrégiben megválasztott új vezetősége elhatározta, hogy a hitélet elmélyítése céljából rendszeresíti a *Vallásos Szombat Délután*-okat, amelyeket havonta egyszer szélesebb keretek között ünnepel meg. Július 31-én ilyen nagyszabású *Vallásos Szombat Délután*-t tartottak a Bosnyák-téri kultúrteremben.

Hajnal Pál üdvözölte a közönséget és elmondotta, hogy ezt az *Oneg Sabbat*-ot a körzet *Bialik*, a világhírű költő emlékeztetének szenteli *Bialik* honosította meg ugyanis a *Vallásos Szombat Délután*-ok intézményét. Ezután az ifjúsági csoport tagjai közül Hay Andor, Singer Vilmos és Herman István tartottak előadást *Bialik*-ról, a zsidó gondolkodásról, költésről és mesemondásról, Katona Katalin, Hermann Vera és Köves Ernő pedig *Bialik*-verseket recitáltak. A templomi kórus énekszámai egészítették ki a szép műsort.

Bokor Adorján, nagyobb beszédben vázolta a magyar zsidóság és a Bosnyák-téri Templomkörzet kulturális feladatait, majd kihirdette a körzeti vezetőség által kiírt ifjúsági irodalmi pályázat eredményét. A két első díjat Singer Vilmos és Fodor György, a második díjat Fodor György, a harmadik díjat pedig Hermann István és Fuchs György kapta. Dr. Scher Tibor körzeti rabbi-titkár beszéde után a gyermek-kórus dalai következtek, azután még sokáig együttmaradt a fohászzal mellett a közönség, amelyet bensőséges szombati hangulat hatott át.

— **AZ ISTENTISZTELEK RENDJE A TEMPLOMOKBAN.** A Pesti Izr. Hitközség templomaiban pénteken este (Dohány, Rumbach, flu- és leányárvaház) 7.30, a többiekben 8, szombaton reggel 7, délelőtt (Rumbach, Páva, Zuglói) 9, a többiben 10 órakor, szombaton délután (Rumbach) 6, (Nagyfuváros) 7, (Hősök, flu- és leányárvaház) 7.15, Csáky, Aréna, Bethlen, Zuglói 7.30, Páva 8, szombaton este mindenütt 9.10 órakor kezdődnek az istentiszteletek. Hétköznap reggel 7, este 8 óra az istentiszteletek kezdete. — A budai templomokban pénteken este 7, szombaton reggel 7, délelőtt 10, délután 3.15 ifjúsági, este 9.10 órakor kezdődnek az istentiszteletek. Hétköznap reggel a főtemplomban és Ujlakon 7 (hétfőn és csütörtökön 6.45), Lágymányoson 6.45, este 8, (Ujlaki) 7.30 óra az istentiszteletek kezdete.

— **Szolgálati jubileum.** Szép évfordulót ünnepelt Simán Lajosné, az Országos Izr. Iroda tisztviselője. Simánné, ki egész fiatal korában, még dr. Mezei Ferenc elnöksége idején lépett az Iroda alkalmazásába, most tölti itt be 25. szolgálati évét. Ugyancsak most volt érettségi találkozója és leányának érettségi vizsgája is. Simánnét, felekezetiünk régi, de fiatal érdemes munkását az Iroda vezetősége évfordulója alkalmából meghitt ünnepségben részesítette.

— **Adományok.** Grün Lili ercsi III. oszt. tanuló, dr. Grün Albert főrabbi kisleánya, a neki juttatott 20 pengő ajándékot lapunk útján a szegénysorsu munkaszolgálatosok javára ajánlotta fel. Az összeget rendeltetési helyére juttattuk. — **Flór Vera** III-os elemista kis társaival együtt a szegény gyermekek javára szindarabot adott elő. A bevételt, 6.20 pengőt rendeltetési helyére juttattuk.

— **Az Országos Rabbiegyesület tájékoztatója.** Az Országos Rabbiegyesület elnöksége elhatározta, hogy időnként, főleg tisztikari és választmányi ülései után, tájékoztatót juttat el tagjaihoz, hogy beszámoljon arról a munkáról, amely az Országos Rabbiegyesületben folyik. E tájékoztató nem érinti a Magyar Izrael eddigi célkitűzéseit, mert az továbbra is az Országos Rabbiegyesület értesítője marad, főleg lelkesgyakorlati tudományos és irodalmi vonatkozásban. Az első ilyen tájékoztató most jelent meg.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

J. E. Poroszló. Nem közölhetők.

N. S. Huszl. Az iparjogosi törvények halála esetén annak özvegye új iparjogosi törvény nélkül folytathatja elhunyt házastársa iparját. Az ipar folytatását a halálesettől számított három hónap alatt kell az iparhatóságnál bejelenteni. Az iparügyi miniszter döntése értelmében a bejelentés elmulasztása nem vonja maga után az iparjogosi törvény özvegyi jogon való folytatásának megszüntetését, hanem csak iparügyi kihágást.

W. P. Kiskunhalas. A zsidónak tekintendő személyek ingatlanainak igénybevételeiről szóló 1942. évi XV. t.c. végrehajtási utasítása megjelent. A rendelet száma: 3600—1943. M. E. és a Budapesti Közlöny 1943. évi 140. számában jelent meg. A rendelet részletesen szabályozza, hogy a kivételezettiséget miképpen kell igazolni, valamint azt is, hogy mi tekintendő az ingatlan alkateszének és tartozékának, amelyek az ingatlanhoz együtt igénybevehetők.

K. Zs. A tanoncoknak minden betöltött tanév után 14 napi fizetéses szabadságot kell adni. A rendelkezések értelmében köteles a munkaadó írásban a tanonciskola igazgatóságánál bejelenteni, hogy tanoncot fizetéses szabadságra küldte. Iparosok ezt a bejelentést az Ipartestületben is kötelesek megtenni. A tanoncnak a 14 napi fizetéses szabadság tartamára olyan fizetést kell adni, amelyet a valóságban kap.

APRÓHIRDETÉSEK

ÁRA SZAVANKÉNT 25 FILLÉR

HAZASSAG

NAGYOBB vidéki városban lakó ötven év körüli úrnő megvéncező pengős ingallannal, havi kétszáz pengős nyugdíjjal, hasonlókorú, keresettel bíró élet társat keres. „Unalmas egyedül” jellegre a kiadóra. 638

ALLAST KERES

ELMENNÉK házvezetőnőnek magányoshoz, vagy idősebb házaspárhoz. „Otthon” jellegre. 637

ELŐIMÁDKOZÓ, metsző, hiteklátó, mohél, háromtagú család, szerény igényű, állást változtatna. Slamovits, Szabadhidvég.

VOLT kereskedő gyógynövény, vagy toll szakmában elhelyezkedést keres. Rosenzweig Ernő, Ujpest, Kossuth-u. 38. 665

ALLAST KAPHAT

INTELLIGENS, vallásos, gyermekszerező, a háztartás minden ágában jártas egészséges nő, szigorú ort. család, vidéki városban azonnali belépésre felvesz. Ajánlati fényképmelléklettel. „Családtag” jellegre a kiadóra. 2059

HÁZVEZETŐNŐT keresek vidékre, ki háztartásba, minden munka elvégzésére, nagymosás kivételével. „Jó bánásmód” jellegre. 635

SZOMBATTARTÓ asztalos tanoncot és háztartási alkalmazottat azonnali felvételre. Hegedűs Sándor-u. 18. asztalosműhely. Tel.: 420—235. 662

PERFEKT főzőmindenes háromtagú családhoz, vidéki városba jó fizetéssel felvétetik. Ajánlatok „Jó bánásmód” jellegre a kiadóra. 663

SZORGALMAS, fiatalabb mindenes szobalány, nagyobb kőser háztartásba felvétetik, második lány. „Igazi otthon” jellegre a kiadóra. 2068

LAKAS, ELLÁTÁS

IZR. házaspár 7 hónapos gyermekkel albérelti szobát, esetleg lakást keres. Weiser-né. Tel.: 165—319. 661

HÁZASPAR, magyar állampolgár két éves gyermekkel nélkülözhető szobát, lakást keres albéreltbe. Jellege „Pontos fizető” a kiadóra. 666

MAGANYOS urnak, vagy nőnek egy utcái szoba kiadó, ágy nemű nélkül. Thécs Endre-utca 43. 2067

FIZETŐ vendégnek elmennek kőser családhoz, hugom háztartásában segít. Pauncz, Budapest, Veres Pálné-utca 30. II. 3. 667

H-Y-M-E-N

Dukász Jenő mőri kereskedő és **Mayer Margit** (Bpest), július 18-án házasságot kötöttek.

Reiszfeld József volt győri borkereskedő és neje sz. **Krausz Julia**, 1943 július hó 25-én ünnepelték szűk családi körben házasságuk 50 éves betöltését.

HALÁLOZÁS

Nagy részvét mellett temették el vasárnap **Schneer Ernőt**, a Magy. Áll. Hitelbank nyug. igazgatóját, a nemes emberbarátot. Hatvanöt évet élt, amely időből közel félszázadot a bankpályán töltött el. Mikor az Iparbank beolvadt a Hitelbankba, a bank vezetősége átvette a fiatal tisztviselőt, aki később főzsedesztálya igazgatói állását töltötte be. Jó zsidó volt, résztvett a Pesti Szentegylet és az Aggok Háza ügyének intézésében. Temetésén az énekkar gyászenekének elhangzása után dr. **Hefesi Ferenc** rabbi magas színvonalu beszédben méltatta az elhunyt nagy érdemeit. Barátai és tisztelői nagy számmal jelentek meg a Hitelbank igazgatósága és tisztikara nevében küldötséggel helyezett koszorút a ravatalra.

Özv. **Paradies Sámuelné**, szül. **Hoffenreich** Janka, bölcsész-tanár özvegye e hó 1-én 95 éves korában elhunyt. Temetése e hó 3-án volt a rákoskeresztúri temetőben nagy részvét mellett, amelyen nagy családja tagjai, gyermekei, unokái, déd- és ükunokái vettek részt.

Művészeti síremlék, EICHBAUM MÓR-nál X., Rudolf-tér 3. szám (Margit-hídnál). — Telefon: 124—674.

Kiadótulajdonos:
Magyarországi Izraeliták Országos Irodája
A szerkesztésért és kiadásért felelős:
ROOZ REZO.

(Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és azok visszaküldésére sem vállalkozunk.)

Nyomatott
a Globus Nyomdai Műintézet R. T. kőforgógépein, Budapest, VI., Aradi-utca 8.
Felelős: vitéz Margittay Antal igazgató.

TANÍTÁS

NÉMET és angol nyelv tanítását, középiskolai tanulók korrepetálását vállalja kisvárosban, falun vagy pusztán korosabb, magános nagyműveltségű, kereskedőmívelt képzet nem árja teljes ellátás ellenében. Elsőrendű referenciák. Richman József, Budapest, VII., Wesselényi-utca 69., első emelet, ajtó 1.

KIZARÓLAG uricsaládnát tanítanék lakásért (fürdőszoba használattal), ellátásért fizetnék, részben természetesen is. „Öt éve tanít” jellegre a kiadóra. 663

VEGYES

VIZSGÁZOTT masszírozó és pedikűrös ajánlkozik. Hívásra házhoz is megy. Fenyőné (azelőtt Vértessné) Széveles-utca 36. Ujpest. 1. Telefon: 424—027. 664

Ujszülött fiúgyermekemet, súlyos anyagi helyzetem és bevonulás miatt, sürgősen örökbe adnám, jölelkű családhoz. Wittenberg Imréné, XIV., Nagybecskerek-u. 5. 666

ELSŐRENDÜ pedikűr, manikűr, Palotásné, Bpest, Fecske-utca 37. Telefonhívó: 137—417. Hívásra házhoz megy.